

GROEN
LINKS

ENSCHEDÉ

**TIJD VOOR
VERANDERING!**

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2018-2022

VOORWOORD

Hoera! We zijn blij U het verkiezingsprogramma 2018-2022 van GroenLinks Enschede te mogen presenteren. Hierin leest u wat onze actiepunten zijn voor de komende 4 jaren.

Ons verkiezingsprogramma heet 'Tijd voor verandering!' en dit zegt veel over de ambitie die ons kenmerkt.

Per thema, zoals bijvoorbeeld 'Kunst en cultuur,' nemen wij u als volgt mee:

- Waar staat Enschede?*
- Wat heeft GroenLinks gedaan of bereikt?*
- Wat moet er de komende jaren gebeuren?*
- Onze actiepunten*

Door uitgebreid aandacht te besteden aan ieder onderwerp en transparant te zijn over onze acties hopen we, in goede samenwerking met andere fracties, zoveel mogelijk van onze actiepunten te verwezenlijken. Enschede verdient verandering!

Onze partijleider Jesse Klaver heeft met zijn bevlogenheid GroenLinks een nieuw elan gegeven. GroenLinks laat zien dat het een groeiende beweging is met enthousiaste mensen die Nederland willen veranderen. De historische verkiezingsoverwinning bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen sterkt ons om ook in Enschede hard te werken aan ons ideaal: een sociale en duurzame samenleving.

Ook in Enschede is GroenLinks een levendige beweging, wat te zien is aan de groei van het aantal leden en de vele jongeren die actief zijn geworden. Het bruist in de partij en dat werkt inspirerend voor iedereen. Zo hebben de afgelopen maanden leden, mensen uit het bestuur en (kandidaat) raadsleden samen gewerkt aan het opstellen van het verkiezingsprogramma 2018-2022.

Er is veel gediscussieerd en we hebben gesproken met allerlei maatschappelijke organisaties. Ook hebben we teruggekeken naar wat we de afgelopen periode in de gemeenteraad hebben gedaan en bereikt.

Zo heb ik zelf, werkend binnen het sociale domein, geleerd dat het goed is om te werken vanuit je idealen, samen met anderen, aan een betere maatschappij. Dat wat je drijft maakt je samen sterk. En dan bereik je veel!

Ik feliciteer graag iedereen met het voorliggend resultaat en bedank graag de mensen die zich hiervoor met hart en ziel hebben ingezet.

Wij zullen ons ook de komende jaren met plezier en enthousiasme inzetten om Enschede groener en socialer te maken.

Hetty Wolf

Lijsttrekker GroenLinks Enschede

KANDIDATENLIJST 2018-2022

1. Hetty Wolf	15. Leonie Jorna
2. Robin Wessels	16. Jacqueline Flink
3. Jelle Kort	17. Dick Michon
4. Anita Sempel	18. Everwijn Dambrink
5. Marianne Schouten	19. Bob Zomerplaag
6. Lotte ten Vaarwerk	20. Pauline Zomer
7. Erik Mulder	21. Jan Schaake
8. Bart Peeters Weem	22. Louis Rolevink
9. Elvis Huwae	23. Brechje Maréchal
10. Jet Broekstra	24. Thomas de Jong
11. Arris Roordink	25. Marc Klaver
12. Willemijn Luiten	26. Ernst Bergboer
13. Judith Schepers	27. Tiny Hannink
14. Daphne Dertien	

INHOUDSOPGAVE

Tijd voor verandering!	4
1. Enschede voor iedereen	6
2. Jeugd en jongeren	9
3. Zorg en welzijn	11
4. Ondernemen, werk en armoedebestrijding	14
5. Kunst en cultuur	17
6. Energie en grondstoffen	20
7. Mobiliteit	23
8. Stad en buitengebied	26
9. Milieu en leefomgeving	29
10. Een open en verantwoordelijk bestuur	32

TIJD VOOR VERANDERING!

Enschede is een prima stad om te wonen, leven en werken. Een uitgebreid aanbod aan voorzieningen, een levendige binnenstad, veel parken en groen, musea, theaters en podia. Universiteit Twente, Saxion Hogeschool, Artez en ROC van Twente bieden duizenden studenten een opleiding. Het Rijksmuseum houdt landelijk aansprekende exposities. Het Orkest van het Oosten en de Nationale Reisopera behoren tot de top van de Nederlandse cultuursector. De binnenstad floreert, bezoekersaantallen groeien. De werkgelegenheid neemt toe en steeds meer Enschedeërs hebben een baan.

Maar toch is er nog veel werk te verzetten. Te veel Enschedeërs leven in armoede en de werkloosheid is hoog. Te veel gezinnen staan al generaties lang aan de zijlijn. Te veel inwoners voelen zich niet gehoord en velen voelen nog niet dat de crisis voorbij is. De gemeente heeft de afgelopen jaren fors moeten bezuinigen en het rechtse college heeft een groot deel van die bezuinigingen op het bord van minima, zwakkeren en zorgbehoevenden gelegd.

Op het vlak van duurzaamheid begint Enschede nu eindelijk voorzichtige stappen te zetten. De gemeentelijke organisatie is goed op weg te verduurzamen, de eerste projecten voor zonne-energie zijn in ontwikkeling en door de invoering van diftar is Enschede fors meer afval gaan scheiden.

Maar het gaat veel te langzaam. De in 2008 gestelde energiedoelen zijn onbereikbaar geworden en plannen voor windenergie liggen nog steeds in de ijskast te wachten. De mogelijkheid te kunnen blijven vliegen op onze voormalige luchtbasis had een aanzienlijk hogere prioriteit dan de noodzakelijke energietransitie. Echte keuzes in mobiliteit durfde de coalitie niet te maken, want de automobilist moest niet worden tegengewerkt. En zelfs het minieme budget voor duurzaamheid is onder de huidige coalitie beperkt.

Willen we onomkeerbare klimaatverandering voorkomen, en minimaal de doelen van het Parijs-akkoord halen, dan kunnen we niet op dezelfde voet doorgaan. Dan moet de gemeente echt een leidende rol gaan nemen in de lokale energietransitie.

De vorige colleges hebben tientallen miljoenen euro's verspilld aan droombeelden en luchtkastelen, zoals een onhaalbare commerciële burgerluchthaven en onnodige bedrijventerreinen. Geld dat veel beter besteed had kunnen worden aan bijvoorbeeld armoedebeleid en duurzaamheid.

Het kan anders. Het moet anders.

GroenLinks staat voor verandering. Voor realistische, groene en sociale keuzes. GroenLinks staat voor een politiek waarin niet de winst op korte termijn centraal staat, maar ons gemeenschappelijk belang op de lange termijn. GroenLinks staat voor eerlijk delen in plaats van kil bezuinigen, voor verbinding, vertrouwen en hoop in plaats van polarisatie en toenemende verschillen.

GroenLinks wil dat iedereen in Enschede een fatsoenlijk bestaan kan opbouwen. Iedereen moet kunnen deelnemen aan de maatschappij. En wanneer het mensen niet lukt om deel te nemen, dan moet de gemeente hulp en ondersteuning bieden. GroenLinks staat voor een ruimhartig armoedebeleid dat mensen echt een toekomst biedt. GroenLinks staat ervoor dat iedereen de zorg, hulp en ondersteuning krijgt die hij of zij nodig heeft. Niet de budgetten die wij van het Rijk krijgen, maar de noden van de Enschedese bewoners dienen centraal te staan.

GroenLinks staat voor een gezonde en veilige leefomgeving. Onze kinderen moeten zorgeloos buiten in het groen kunnen spelen en schone lucht kunnen inademen. GroenLinks kiest daarom voor schoon vervoer, voor ruimte, voor groen, sport en spel en voor zorgvuldig omgaan met ons buitengebied.

GroenLinks wil dat ook toekomstige generaties kunnen genieten van al het moois dat Enschede en onze planeet te bieden hebben. Onze huidige levenswijze mag de mogelijkheden voor volgende generaties niet beperken. GroenLinks staat daarom voor een stevig klimaat-, energie- en duurzaamheidsbeleid. De gemeente dient een leidende rol te nemen in de energietransitie door niet alleen het goede voorbeeld te geven, maar ook door iedereen die wil verduurzamen te informeren, adviseren en ondersteunen. Door actief bedrijven en organisaties aan te spreken en deze te stimuleren om met verduurzaming aan de slag te gaan.

GroenLinks staat voor een open en transparant bestuur dat niet over bewoners, maar samen met bewoners besluit hoe we Enschede vooruit brengen. Bewoners en organisaties dienen daarom vanaf het allereerste moment in het proces van planvorming of beleidswijzigingen te worden betrokken en gehoord. GroenLinks wil volop ruimte geven aan bewoners die hun buurt duurzamer, groener, schoner, socialer of gewoon een beetje mooier willen maken.

Groene en sociale financiële keuzes

Enschede is geen rijke gemeente. De gemeentelijke financiën staan al jaren onder druk en er is weinig reden te verwachten dat dit de komende jaren anders wordt. De recente rechtse kabinetten hebben de rekening van hun bezuinigingsplannen bij de gemeenten neergelegd, waarbij Enschede extra is benadeeld door de manier waarop rijks gelden worden verdeeld. GroenLinks zal blijven pleiten voor een eerlijker verdeelmodel en een verantwoordelijke bijdrage van Den Haag aan onze lokale overheidstaken.

De nieuwe coalitie zal desondanks prioriteiten moeten stellen en keuzes moeten maken. Het is dan ook duidelijk dat lang niet alle ideeën die GroenLinks in dit programma beschrijft snel gerealiseerd kunnen worden. Dit programma moet dan ook worden gezien als een richtingwijzer die toont welke kant GroenLinks op wil en welke ideeën en maatregelen daarbij passen.

De volgende prioriteiten staan voor GroenLinks centraal, en zijn ons uitgangspunt in de komende raadsperiode, en bij eventuele coalitie-onderhandelingen:

1. Zorg dat iedereen de zorg, hulp en ondersteuning krijgt om te kunnen deelnemen aan onze maatschappij. Een ruimhartig armoedebeleid, een goede schuldhulpverlening en zorg en ondersteuning die de noden van Enschede inwoners centraal stelt.
2. Zorg ervoor dat ons handelen nu geen beperkingen oplegt aan toekomstige generaties en geen schade toebrengt aan flora en fauna. Dat betekent een stevig energie- en duurzaamheidsbeleid waarmee we minimaal de doelen van het Parijs-akkoord halen, alsmede inzetten op het behouden en versterken van o.a. biodiversiteit, natuur- en milieuwaarden.
3. Werk aan een empathische en betrokken samenleving. Bevorder maatschappelijke samenhang, ontmoeting en onderling respect. Bestrijd discriminatie en polarisering en voorkom tweedelingen in de maatschappij.
4. Zorg voor een aantrekkelijke, toekomstbestendige stad waar het goed wonen, leven en werken is. Dit betekent investeren in een levendige cultuur, duurzame bereikbaarheid, voorzieningen, sport en recreatie, erfgoed en monumenten.

Om budget voor deze prioriteiten vrij te maken, zal er op andere terreinen bezuinigd moeten worden. GroenLinks ziet onder andere de volgende mogelijkheden om geld en middelen te besparen:

- Breng meer focus aan binnen gemeentelijk beleid. Zet niet in op een breed scala aan regelingen, maar focus op een beperkt aantal regelingen die bewezen effectief zijn om gestelde doelen te bereiken.
- Werk meer samen op regionaal en grensoverschrijdend niveau en voer waar dit efficiënter is gemeentelijke taken gezamenlijk uit.
- Wees realistisch en neem geen onverantwoorde risico's. Neem niet (risicodragend) deel in planontwikkeling, maar stel de kaders waarbinnen de markt kan investeren en ontwikkelen.
- Zoek binnen de begroting naar ruimte om efficiënter te werken en overheadkosten te verlagen.
- Verhaal waar mogelijk kosten op diegene voor wie die kosten worden gemaakt. Bijvoorbeeld kosten voor ruimtelijk beleid verhalen op ontwikkelaars / initiatiefnemers.

Ook wil GroenLinks binnen diverse budgetten de prioriteiten verschuiven van investeren in stenen naar investeren in mensen en duurzame alternatieven. Bijvoorbeeld binnen het cultuurbudget meer investeren in de programmering van de diverse podia in plaats van investeren in een zoveelste verbouwing van het muziekkwartier; Binnen het sportbudget vooral investeren in de toegankelijkheid van sport en beweging in plaats van in accommodaties en binnen het budget voor infrastructuur vooral focussen op fiets en OV in plaats van automobilititeit.

Het woord is aan u!

21 maart 2018 is het zover. Dan kiest u de nieuwe gemeenteraad van Enschede en geeft daarmee richting aan de wijze waarop de stad de komende jaren zal worden bestuurd.

GroenLinks wil werken aan een sociaal en groen Enschede. Een gemeente waarin het goed wonen is, voor mens en dier. Een gemeente waarin we samen werken aan een schone en duurzame toekomst. Een gemeente waarin de zorg bereikbaar is voor iedereen die dat nodig heeft. Een gemeente waarin we de samenleving versterken in plaats van verzwakken. GroenLinks wil investeren in mens en milieu. Wilt u dat ook? Stem dan op 21 maart GroenLinks.

1 ENSCHEDE VOOR IEDEREEN

Waar staat Enschede?

Enschede is een internationale stad. Mensen van 160 nationaliteiten leven in onze stad samen. Saxion en de Universiteit Twente, met in het bijzonder het ITC, trekken studenten van over de gehele wereld. Op zaterdagen brengen duizenden Duitsers een bezoek aan onze binnenstad. En steeds meer mensen wonen, werken of studeren over de grens.

Wat er in de wereld gebeurt, heeft dan ook haar weerslag op de Enschedese samenleving. Ook in Enschede nemen spanningen tussen bevolkingsgroepen helaas toe. We kunnen ons niet van de wereld om ons heen afsluiten. Wel kunnen we in Enschede laten zien dat vele religies en levens-overtuigingen in harmonie samen kunnen leven, zoals dat hier al decennia lang gebeurt. Bewoners verenigd in organisaties als Enschede voor Vrede en het Team Bruggen Bouwen zetten zich met hart en ziel in voor wederzijds begrip en respect.

Maar veel Enschedeërs voelen zich om allerlei redenen niet volwaardig deel uitmaken van onze maatschappij. Bezuinigingen op zorg en armoedebelid, discriminatie, bewoners die zich niet gehoord voelen. Het wederzijds respect, het inlevingsvermogen in een ander, staat onder druk. Er ontstaan in toenemende mate tweedelingen in onze maatschappij. Tweedelingen die we met z'n allen, politiek, media, verenigingen, bewoners, moeten en kunnen tegengaan. Zodat iedereen voelt dat hij of zij ertoe doet.

Landelijke regels werken nieuwkomers helaas vooral tegen in hun inburgering. Kinderen die in onze maatschappij zijn geworteld, worden met uitzetting bedreigd. GroenLinks is er trots op dat Enschede zich altijd heeft ingezet voor de opvang van vluchtelingen, en een Bed, Bad en Brood-voorziening is blijven bieden, zelfs toen dit tegen de wil van Den Haag was.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

GroenLinks heeft regelmatig aandacht gevraagd voor mensen die buiten de boot dreigen te vallen en heeft gepleit voor onder meer het voortzetten van de Bed, Bad en Brood voorziening. GroenLinks was voorstander van een asielzoekerscentrum (AZC) in Enschede, maar heeft zich wel kritisch uitgelaten over het proces dat heeft geleid tot de keuze voor het Eschmarkerveld, met name over het gebrek aan communicatie. Op initiatief van GroenLinks heeft de Enschedese burgemeester zich aangesloten bij Mayors for Peace.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks vindt dat in een tijd van toenemende spanningen en polarisatie nog meer moet worden ingezet op dialoog, ontmoeting en activiteiten die bijdragen aan onderlinge samenhang in de maatschappij. Zorg dat iedereen kan deelnemen in de maatschappij en dat iedereen het gevoel heeft dat hij of zij ertoe doet, zich gehoord voelt. Sta altijd klaar voor mensen in nood en laat niemand tussen wal en schip vallen. De gemeente moet zich, samen met religieuze organisaties, scholen en verenigingen, blijven inzetten op het uitbannen van discriminatie en blijven focussen op het vroegtijdig signaleren van radicalisering.

Ook dieren hebben recht op een goed leven. GroenLinks wil in het gemeentelijk beleid meer aandacht voor dierenrechten en dierenwelzijn.

actiepunten **ENSCHDE VOOR IEDEREEN**

De inclusieve stad

1. GroenLinks staat voor een inclusieve, tolerante, open samenleving waarin mensen met verschillende religieuze en culturele achtergronden, seksuele voorkeuren, levensstijlen en leeftijden met respect voor elkaar samen leven.
2. Iedereen doet ertoe en kan rekenen op de benodigde zorg en ondersteuning om zich te ontwikkelen en een waardig leven te leiden.
3. Iedereen kan meedoen! Besteed extra aandacht aan groepen met achterstand in werk, vrijwilligerswerk, bestuurlijke functies en andere vormen van participatie. Heb in het bijzonder aandacht voor eenzaamheid onder onze inwoners.
4. Stimuleer sociale cohesie in de wijken en op stedelijk niveau door ontmoeting, dialoog en samenwerking. Stimuleer in het bijzonder activiteiten waarbij verschillende culturen en nationaliteiten in Enschede zijn betrokken. Heb aandacht voor spanningen die in de Enschedese samenleving (kunnen) ontstaan als gevolg van conflicten elders in de wereld.
5. Besturen doe je samen! Betrek bewoners, verenigingen, bedrijven en organisaties actief en vanaf het begin van het proces bij gemeentelijke beleids- en besluitvorming.
6. Voer een actief antidiscriminatiebeleid. Accepteer geen enkele vorm van racisme en discriminatie en reageer snel en adequaat op signalen die daarop wijzen.
7. Bevorder de emancipatie van vrouwen en lesbiennes, homo's, biseksuelen, transgenders en interseksuelen (LHBTI). Stimuleer scholen, verenigingen en werkgevers dat ook te doen.

8. Bestrijd laaggeletterdheid en taalachterstanden. Geef iedereen de kans om Nederlands te leren door laagdrempelige taalcursussen aan te bieden.
9. Richt de openbare ruimte, publiek toegankelijke gebouwen en het openbaar vervoer rolstoel- en rollatortoegankelijk in.
10. Stimuleer dementievriendelijkheid in openbare voorzieningen, woonomgeving en winkels.

Vluchtelingen en integratie

11. Als rijke gemeenschap hebben wij de morele plicht te zorgen voor mensen die vluchten voor oorlog en geweld. Denk en doe daarom actief mee aan de opvang van vluchtelingen, in overleg en nauwe samenwerking met wijkbewoners, instellingen en verenigingen.
12. Laat opvang van vluchtelingen bij voorkeur plaatsvinden in kleinschalige voorzieningen, verspreid over de stad.
13. Integratie is altijd tweerichtingverkeer. Werk actief aan het draagvlak voor vluchtelingenopvang onder onze bewoners, door goede voorlichting en overleg, én door afspraken met bewoners na te komen.
14. Zorg dat vluchtelingen direct na aankomst in Enschede kunnen beginnen met een taalcursus, lessen over de Nederlandse cultuur, (grond-)wet en regels, en indien mogelijk met (vrijwilligers-) werk om de integratie te versnellen. Neem, samen met de vluchteling, de regie over het inburgeringstraject.
15. Betrek actief religieuze instellingen, verenigingen, vluchtelingenwerk en al geïntegreerde nieuwe Nederlanders bij het inburgeringstraject.

16. Geef extra aandacht aan jonge (minderjarige) asielzoekers, die zich vaak in een zeer kwetsbare positie bevinden.
17. Ondersteun de opvang, coaching, juridische ondersteuning en begeleiding van vluchtelingen. Blijf zorgen voor noodopvang en inkomensvoorziening van uitgeprocedeerde asielzoekers en anderen zonder reguliere verblijfsstatus (Bed, Bad, Brood en Begeleiding). Zorg ervoor dat niemand op straat hoeft te leven.

Internationaal beleid

18. Doe geen zaken met bedrijven die betrokken zijn bij (gewapende) conflicten, wapenindustrie, mensenrechtenschendingen en kinderarbeid en bied (voor zover mogelijk) binnen de gemeente geen plaats aan bedrijfsactiviteiten die zich richten op onderzoek naar en ontwikkeling van offensieve militaire apparatuur.
19. Meld Enschede aan als Shelter City, om tijdelijk onderdak te bieden aan mensenrechtenverdedigers die bedreigd worden.
20. Doe mee aan landelijke en internationale vredesacties, zoals "Mayors for Peace" en de Vredesweek. Stimuleer en ondersteun activiteiten vanuit de samenleving die zich richten op internationale solidariteit, vrede, duurzaamheid en rechtvaardigheid.
21. Houd de geschiedenis van Enschede in de wereldoorlogen levend, zodat we ons de verschrikkingen maar ook heldendaden en gastvrijheid blijven herinneren. Houd de monumenten in Enschede die betrekking hebben op de Wereldoorlogen in ere.

Dierenwelzijn

22. Ontwikkel een goed en respectvol dierenwelzijnsbeleid en laat één van de wethouders dierenwelzijn in zijn of haar portefeuille vertegenwoordigen.
23. Geef via het gemeentelijk loket advies over dierenwelzijn en natuur. Hier kan iedereen terecht met vragen over natuurbescherming, landschapsbeheer en dierenwelzijn.
24. Wees terughoudend met het afgeven van vergunningen voor vermaak met dieren en geef geen vergunning af indien het wilde dieren betreft.
25. Creëer een vangnetregeling voor mensen die door omstandigheden niet in staat zijn om voor een huisdier te zorgen.
26. Houd bij verkeersbesluiten rekening met dierenwelzijn en bescherming van in het wild levende dieren. Bijvoorbeeld door tijdens de padden-trek wegen af te sluiten of op bekende plekken waar dieren oversteken de maximumsnelheid te beperken en licht- en geluidshinder te verminderen.
27. Houd in de veiligheids- en rampenplannen rekening met maatregelen voor de opvang van (huis-)dieren.
28. Geef het goede voorbeeld door alleen biologische en dierproefvrije producten in te kopen. In de catering van de gehele gemeentelijke organisatie komt een ruim assortiment aan vegetarische producten.

2 JEUGD EN JONGEREN

Waar staat Enschede?

De jeugd heeft de toekomst, ook in Enschede. De afgelopen jaren is er veel aandacht geschonken aan de kinderen en jongeren in onze stad. Basisscholen en voortgezet onderwijs maken samen met de gemeente, in de “Lokale Educatieve Agenda”, afspraken over de toekomst van het onderwijs in Enschede en over de aansluiting op de arbeidsmarkt. Studenten worden betrokken bij ontwikkelingen die hen treffen. Kinderen die al op jonge leeftijd een taalachterstand dreigen op te lopen krijgen via voor- en vroegschoolse educatie de mogelijkheid hun achterstand in te lopen voordat ze beginnen aan de basisschool. Door de bezuinigingen vanuit het Rijk staan de opvoedondersteuning en preventie echter steeds meer onder druk en dreigt kansengelijkheid toe te nemen.

De toenemende tegenstellingen in de samenleving lijken helaas ook hun weerslag te hebben op het onderwijs. Deze periode hebben we gezien dat het geen vanzelfsprekendheid is dat scholen van verschillende gezindtes in hetzelfde gebouw zitten. Saamhorigheid en verdraagzaamheid zullen de komende jaren echter steeds belangrijker worden. Schoolgebouwen zullen in toenemende mate een maatschappelijke functie vervullen, waarin onderwijs, vrije tijd en welzijn samen komen.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

Op initiatief van GroenLinks is natuur- en milieueducatie behouden en zijn in Enschede de maatschappelijke stages voortgezet, nadat deze landelijk zijn afgeschaft. GroenLinks heeft tevens bereikt dat er een vergoeding blijft voor leerlingen die een grote afstand met het OV moeten afleggen naar het voortgezet speciaal onderwijs.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

De afgelopen jaren zijn er goede stappen gemaakt, maar nog te vaak worden jongeren niet betrokken bij zaken die voor hen worden georganiseerd of die hun aangaan. GroenLinks wil dat graag anders zien. Wij zijn voor een jongerenbudget, waaruit initiatieven aangedragen door jongeren kunnen worden bekostigd. GroenLinks wil dat de gemeente jongeren actief betreft bij alles wat hen aangaat.

Ieder kind moet de kans krijgen zich optimaal te kunnen ontwikkelen in een veilige en groene omgeving. GroenLinks wil daarom niet bezuinigen op opvoedondersteuning, preventie en vroeg- en voorschoolse educatie. Schoolgebouwen moeten worden verduurzaamd en schoolpleinen zo groen mogelijk ingericht. De nieuwe generatie leerlingen moet tevens gezond opgroeien. GroenLinks wil daarom onder meer dat scholen en andere plekken waar jongeren komen rookvrij worden.

GroenLinks wil dat de gemeente een leidende rol speelt in het tegengaan van segregatie op scholen zodat kinderen van verschillende etnisch, culturele, religieuze en sociaaleconomische achtergronden samen naar school kunnen gaan. Zo kunnen kinderen leren van verschillen, leren respectvol met andersdenkenden om te gaan en leren om conflicten op een vreedzame manier op te lossen.

actiepunten JEUGD EN JONGEREN

Jeugd en jongeren betrekken

1. Betrek jongeren bij alles wat er voor hen wordt georganiseerd. Kinderen en jongeren doen ertoe in Enschede. Zij weten vaak het beste wat er gedaan moet worden om de buurt aantrekkelijk te maken voor kinderen en jongeren en hoe verveling en overlast tegen te gaan. Daag kinderen en jongeren ook actief uit zelf met initiatieven te komen.
2. Stel een Enschedese jongerenraad in die de gemeente gevraagd en ongevraagd advies geeft over onderwerpen die jongeren aangaan.
3. Voer een jongerenbudget in. Analooq aan de wijkbudgetten kunnen jongeren ideeën indienen die ze zelf willen uitvoeren. De voorstellen die door de meeste jongeren worden ondersteund, worden uit dit budget bekostigd.
4. Zorg samen met de jeugd voor voldoende sport- en (natuur-)speelplekken, activiteiten en plekken voor jongeren om samen te komen. Een goede spreiding van voorzieningen over de stad en dorpen is daarbij van belang.
5. Schenk bijzondere aandacht aan kinderen van migranten. Zorg ervoor dat kinderen van migranten evenveel kansen krijgen als andere kinderen in Enschede.
6. Los problemen met hangjongeren samen met jongeren en omwonenden op.

Alle ruimte voor talent

7. Zorg ervoor dat alle kinderen in Enschede de mogelijkheid krijgen zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Pak achterstanden vroegtijdig aan met voor- en vroegschoolse educatie.

8. Zet in op de opkomst van brede kindcentra waar onderwijs, ondersteuning en vrije tijd samen komen. Naast een plek waar onderwijs wordt gegeven, is er daar kinderopvang en wordt er samengewerkt met welzijns- en zorgorganisaties, culturele instellingen en sportverenigingen.
9. Zet in op een goede aansluiting van het beroepsonderwijs op de behoeften van het bedrijfsleven en stimuleer een zo breed mogelijk aanbod aan stageplekken binnen de gemeente.
10. Behoud de door het kabinet afgeschafte maatschappelijke stages. Deze stages zijn zeer waardevol om te leren samen met andere jongeren iets voor de maatschappij te betekenen.
11. Voorkom dat jongeren thuis zitten. Iedere jongere in Enschede zit op school of volgt een leerwerktraject. Bij problemen wordt samen met de jongere bekeken wat daarvan de oorzaak is.

Een gezonde generatie

12. Ga alcohol- en drugsmisbruik tegen, o.a. door voorlichting op scholen en verenigingen en door streng toe te zien op handhaving van de leeftijdsgrens voor verkoop van alcohol onder jongeren.
13. Werk samen met scholen, verenigingen en zorgverleners om te zorgen dat nieuwe generaties jongeren rookvrij opgroeien. Op scholen en schoolpleinen wordt roken verboden en tijdens verenigingsactiviteiten waar jongeren aan deelnemen wordt roken zoveel mogelijk ontmoedigd.

14. Help jongeren met over- en ondergewicht. Benadruk het belang van goede voeding en ondersteun initiatieven om jongeren meer te laten bewegen. Stimuleer scholen en verenigingen om gezonde dranken, snacks en maaltijden in hun kantines aan te bieden.

Duurzaam en inclusief onderwijs

15. Stimuleer scholen om schoolpleinen onderdeel te maken van de openbare buitenspeelruimte. Schoolpleinen worden zo veel mogelijk op een natuurlijk wijze ingericht.
16. Verduurzaam schoolgebouwen tot een gezonde, frisse en groene leeromgeving.
17. Organiseer goede natuur- en milieueducatie op scholen in samenwerking met kinderboerderijen. Laat kinderen bewust worden welke gevolgen hun acties hebben voor natuur en klimaat.
18. Laat kinderen en jongeren van verschillende etnische, culturele, religieuze en sociaaleconomische achtergronden samen naar school gaan. Maak afspraken met scholen over het bevorderen van integratie en het voorkomen van segregatie.
19. Zorg dat op alle scholen voorlichting wordt gegeven over seksuele diversiteit, pesten, mensenrechten, racisme en discriminatie. Ons slavernijverleden komt hierbij ook aan bod. Stimuleer verschillende vormen van vredeseducatie, mondiale vorming en omgangskunde. Leer kinderen om conflicten op een vreedzame en respectvolle manier op te lossen. Pesten, racisme en discriminatie worden op alle scholen actief bestreden.

3 ZORG EN WELZIJN

Waar staat Enschede?

We hebben roerige jaren achter de rug. Met de decentralisatie van de zorg en de jeugdzorg kreeg Enschede er een zware verantwoordelijkheid bij. Stevige bezuinigingen vanuit het Rijk maakten deze taak er bovendien niet gemakkelijker op. De afgelopen jaren is gebleken dat het door het Rijk verstrekte budget niet voldoende is om iedereen de zorg te bieden die hij of zij nodig heeft. Laagdrempelige maar noodzakelijk zorg zoals huishoudelijke hulp, welzijn en preventie zijn hierdoor in Enschede onder druk komen te staan. Zo is de belangrijke signaalfunctie van huishoudelijke hulpen verdwenen. Steeds vaker worden mensen verwacht zelfredzaam te zijn en een beroep te doen op familie of vrienden, terwijl de zorgvraag steeds zwaarder wordt.

Enschede heeft een fors tekort op de jeugdhulp. Ondanks het voornemen om meer in te zetten op lichte jeugdzorg, zodat zware jeugdzorg kon worden voorkomen (de zogenaamde transformatie), is er bezuinigd op preventieve en lichte zorg. In tegenstelling tot sommige andere steden, hanteert Enschede voorsnog geen budgetplafond op de jeugdhulp en hebben wij niet te maken met oplopende wachtlijsten. Desalniettemin trekken de forse tekorten een wissel op de Enschedese begroting en zullen er nog ingrijpende keuzes gemaakt moeten worden.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

GroenLinks heeft stevig gepleit om de Rijksbezuinigingen op zorg en jeugdzorg niet één-op-één door te voeren in Enschede, maar vooral uit te gaan van de zorgbehoefte die in Enschede leeft. GroenLinks heeft stelling genomen tegen de forse korting op het aantal uren huishoudelijke ondersteuning dat cliënten ontvangen. GroenLinks heeft zich zeer kritisch geuit op het voornemen het wijkwelzijnswerk aan te besteden. GroenLinks heeft bereikt dat welzijnsorganisaties alleen in aanmerking komen wijkwelzijnswerk in Enschede uit te voeren, als ze kennis hebben van de Enschedese gemeenschap en een netwerk hebben in Enschede.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks wil dat iedereen de zorg krijgt die hij of zij nodig heeft. Het huidige uitgangspunt dat de zorg voor onze inwoners niet meer mag kosten dan we er van het Rijk voor krijgen, moet niet langer leidend zijn. Tegelijkertijd moet er wel gekeken worden naar manieren om de kosten waar mogelijk te beperken. GroenLinks wil daarbij zorgprofessionals de vrijheid geven om voorbij bureaucratische regels te kijken en meer vanuit de zorgvraag te werken. Ingewikkelde verantwoordingswijzen en onnodige bureaucratie nemen nu veel tijd en geld in beslag die beter besteed kunnen worden aan zorg. Dit vraagt niet alleen om creatieve oplossingen vanuit de zorgprofessionals, maar ook om vertrouwen vanuit de gemeente.

GroenLinks wil zich de komende jaren blijven inzetten voor welzijn en preventie. Juist door vroegtijdig en laagdrempelig ondersteuning aan te bieden, voorkom je dat problemen verergeren en kosten oplopen. Dit betekent ook dat algemene voorzieningen, zoals het zwembad, toegankelijk en betaalbaar moeten zijn voor alle doelgroepen. Dankzij nieuwe woonvormen en de inzet van slimme technologie worden ouderen met een beperking langer in staat gesteld thuis te blijven wonen.

Iedere zorgvraag is uniek

1. Geef mensen met een zorgvraag de ondersteuning en zorg die nodig is om mee te kunnen doen in de samenleving en om zelf de regie te houden. Mocht iemand niet (meer) in staat zijn de regie te houden, dan komt de gemeente in actie.
2. Betrek de sociale kring van mensen bij de zorgvraag. Kennis en commitment van geliefden en bekenden bij het bepalen van vervolgstappen is van grote waarde.
3. Informeer inwoners op een laagdrempelige manier over zorg en ondersteuning via bijvoorbeeld website, zorgloket of huisbezoek.
4. Betrek bewoners en cliëntorganisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid rondom zorg, welzijn en wonen.
5. Stel een integraal persoonsgebonden budget (IPGB) beschikbaar voor mensen met een intensieve zorgvraag, indien het bestaande zorgaanbod voor hen geen passende oplossing biedt. Met een IPGB kunnen zij zorg, wonen en werk integraal en naar eigen inzicht regelen.
6. Voorkom dat zorgvragers steeds opnieuw een aanvraag moeten indienen voor dezelfde aanhoudende zorgvraag.
7. Creëer een sterk preventiebeleid met een sterk welzijnsnetwerk en goede begeleiding naar zorg. Welzijnswerkers, wijkteams en andere hulpverleners krijgen de ruimte om problemen te signaleren en te bespreken. Een sociale kaart zorgt ervoor dat zowel professionele als niet-professionele hulpverleners elkaar gemakkelijk kunnen vinden.
8. Train hulpverleners in het detecteren van problemen bij specifieke doelgroepen zoals LHBTI-ers (Lesbisch, Homo-, Bi-, Trans- en Interseksueel), alleenstaanden en vluchtelingen.
9. Maak het zorgprofessionals makkelijker om voorbij bureaucratische regels te kijken en meer vanuit de behoefte van de zorgvrager te handelen. Vereenvoudig de verantwoordingswijze van zorgaanbieders door te kijken naar de kwalitatieve verantwoordingen en niet naar de cijfers. Stimuleer creatieve oplossingen die de hulp doelgerichter en betaalbaarder maken. Hanteer eerlijke tarieven voor zorginstellingen.
10. Zorg voor meer aandacht en investeringen in de essentiële functie van thuiszorg. Dit is meer dan schoonmaken. Thuiszorgmedewerkers voorzien in een belangrijke signaalfunctie.
11. Zorg samen met woningbouwcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties voor voldoende wijk-, buurt- en dorpscentra. Hier kunnen wijk- en dorpsraden, verenigingen en bewoners bijeenkomsten, vergaderingen, activiteiten etc. houden.
12. Geef jongeren de hulp die ze nodig hebben. Als het nodig is worden jongeren tijdig verwezen naar specialistische jeugdhulp. De behoefte van de jongeren staat hierbij voorop en niet het financiële aspect. Geen budgetplafond in de jeugdhulp!
13. Zet in op het zo vroeg mogelijk signaleren van behoeften en problemen bij kinderen en jongeren. Maak hierbij gebruik van de kennis en ervaring van alle instanties die bijdragen aan het welzijn van de jeugd zoals artsen en verloskundigen, het consultatiebureau, onderwijs, verenigingen etc.
14. Betrek jongeren bij hun hulpvraag. Kinderen en jongeren in een probleemsituatie hebben samen met hun ouders een stem in de aanpak van de hulp.
15. Bied actief informatie om jongeren en hun opvoeders eerder, gemakkelijker en vanzelfsprekender bij de gemeente terecht te laten komen voor vragen over opgroeien en opvoeding.
16. Bestrijd wachtlijsten in de jeugdhulp. Het is onacceptabel dat jongeren soms maanden moeten wachten op hoognodige specialistische hulp. Maak hiervoor goede afspraken met specialistische zorgaanbieders, ga actief op zoek naar alternatieven en investeer in preventie.
17. Organiseer een soepele overgang voor jongeren die vanaf hun achttiende verjaardag niet langer onder de jeugdhulp, maar onder de ggz vallen. Op deze manier voorkomen we dat jongvolwassenen van de één op de andere dag tussen wal en schip vallen.

Jeugdzorg

actiepunten ZORG EN WELZIJN

Ouderenzorg en mantelzorg

18. Maak het mogelijk dat ouderen en mensen met een beperking zo lang als zij dat willen, en redelijkerwijs mogelijk is, thuis blijven wonen. Denk hierbij aan de inzet van domotica (automatisering in huis), maar ook alternatieve woonvormen, zoals nultredenwoningen, aanleunwoningen, kangoeroewoningen, beschermd wonen, begeleid wonen en woningen waarbij de mantelzorger in de buurt kan verblijven. Steun projecten die zijn gericht op de veiligheid van ouderen, zowel binnen- als buitenshuis.
19. Wees alert op signalen van ontspoorde zorg en ouderen mishandeling. Instrueer wijkteams en zorgverleners hier specifiek aandacht voor te hebben.
20. Zorg voor voldoende plek in de maatschappelijke opvang, beschermd wonen en vrouwenopvang. De gemeente zorgt dat er voldoende plekken voorhanden zijn voor mensen die tijdelijk opvang nodig hebben of onder bescherming zelfstandig wonen
21. Wees zuinig op mantelzorgers. De zorg voor iemand anders is een zware verantwoordelijkheid. Veel mantelzorgers geven aan overbelast te zijn. Zorg voor goede praktische en mentale ondersteuning, waaronder dienstencheques en respijtzorg. Mantelzorg mag nooit afdwingbaar zijn.
22. Betrek mantelzorgers bij de professionele zorg. Goede afstemming tussen mantelzorgers en professionele zorg is van groot belang.
23. Zorg ervoor dat zorgvragers die mantelzorg ontvangen direct kunnen rekenen op professionele zorg in het geval de mantelzorger (tijdelijk) uitvalt.

24. Kort mantelzorgers niet op hun uitkering als ze veel bij de zorgvrager verblijven of de zorgbehoevende (tijdelijk) in huis nemen.

Sport en recreatie

25. Zorg voor voldoende speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte voor alle leeftijden, zoals (natuur-)speelplaatsen, trapveldjes of bewegwijzerde hardloopprondjes. Houd hier rekening mee bij de aanleg of renovatie van wijken. Schoolpleinen worden onderdeel van de openbare buitenspeelruimte.
26. Zorg voor goede, betaalbare en duurzame sportvoorzieningen zoals sportvelden, sporthallen en zwemgelegenheid. Sport is gezond en elke inwoner van Enschede moet de mogelijkheid krijgen om te kunnen sporten.
27. Stimuleer de samenwerking tussen sportverenigingen en het onderwijs, naschoolse opvang, fitnesscentra, zorginstellingen etc. Bied tijdens de naschoolse opvang sportieve activiteiten aan. Sportverenigingen zijn geen eilandjes en verschillende doelgroepen sporten zoveel mogelijk samen.
28. Maak kinderen en jongeren op een jonge leeftijd bekend met sportverenigingen via een kennismakingsprogramma zodat de drempel om te gaan sporten lager wordt. Ook voor kinderen en jongeren uit huishoudens met een laag inkomen moet het mogelijk zijn lid te worden van een sportvereniging.
29. Kijk samen met ouderenorganisaties en welzijnsinstellingen naar sportmogelijkheden voor ouderen. Er komt een gevarieerd aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten afgestemd op de behoeften van deze groep.
30. Organiseer samen met sportverenigingen en ondersteunende organisaties mogelijkheden voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking om te gaan sporten. Geef zorginstellingen de (financiële) ondersteuning om passende begeleiding te bieden tijdens het sporten.
31. Subsidieer sportverenigingen waar nodig om een breed, toegankelijk en voor iedereen betaalbaar sportaanbod te realiseren.

4 ONDERNEMEN, WERK EN ARMOEDEBESTRIJDING

Waar staat Enschede?

Enschede is een prachtige, maar ook een arme stad. Aan de ene kant is Enschede een stad die met haar onderwijsinstellingen en aangrenzende bedrijvigheid een broedplaats vormt voor nieuwe ondernemingen die broodnodige verduurzaming en kansen kunnen bieden voor de ontwikkeling van heel Twente. Aan de andere kant zijn relatief veel mensen aangewezen op ondersteuning vanuit de gemeente om rond te komen. Armoede is vaak niet zichtbaar, maar veel inwoners van onze stad (ook werkenden) hebben er soms jarenlang mee te maken. Geldzorgen kunnen mensen letterlijk ziek maken en belemmeren mensen om vooruit te kijken. Langdurig in armoede leven is slopend.

De afgelopen jaren heeft de gemeente vooral ingezet op de groei van het aantal banen. Werk zou het beste antwoord op armoede zijn. En voor degenen die weer een baan vinden is dat vaak ook het geval. Nu de crisis achter ons ligt, neemt de werkgelegenheid in Enschede toe en vinden steeds meer mensen met een uitkering weer een baan. Maar we moeten ook beseffen dat er een groep mensen is die waarschijnlijk nooit meer een baan krijgt. Vanwege leeftijd, een te grote afstand tot de arbeidsmarkt of door de toenemende automatisering en robotisering.

Enschede voert een erg sober armoedebeleid. Onderzoek van het Nibud heeft aangetoond dat veel Enschedeërs die op bijstandsniveau leven te weinig geld hebben om te kunnen deelnemen aan de maatschappij. In het bijzonder gezinnen met kinderen in de pubertijd komen maandelijks enkele honderden euro's tekort. De afgelopen jaren is er flink bezuinigd op de langdurigheidstoeslag en zijn normen om voor bijzondere bijstand in aanmerking gekomen veel strenger geworden. Door onbekendheid met regelingen en moeilijke aanvraagprocedures, krijgt een deel van de armeren in Enschede niet waar zij recht op hebben. Armoede blijft een hardnekkig probleem voor veel Enschedeërs.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

GroenLinks heeft veel aandacht besteed aan armoede in Enschede en veelvuldig voorstellen gedaan om bewoners die in armoede leven of schulden hebben beter en ruimhartiger te ondersteunen. GroenLinks heeft stevig oppositie gevoerd tegen de wachttijd in de bijstand, de verplichte tegenprestatie en andere repressieve maatregelen. GroenLinks heeft gepleit uit

te gaan van vertrouwen en mensen in de bijstand meer ruimte te bieden zich te ontwikkelen. Een meerderheid van de raad heeft onze motie 'nieuw perspectief voor bijstand' gesteund, waarin we hebben opgeroepen om te zoeken naar mogelijkheden om verplichtingen voor mensen in de bijstand te verminderen en ruimte te bieden om bij te verdienen. Dit om mensen in de bijstand een grotere kans te bieden weer op eigen benen te kunnen staan.

Op initiatief van GroenLinks is er door het Nibud een budgethandboek opgesteld waarin inzichtelijk is gemaakt hoe de financiële situatie voor minima in Enschede is.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks wil de regionale economie stimuleren door in te zetten op duurzame, groene banen. De komende jaren moet er een flinke stap worden gezet in het bereiken van onze gemeentelijke en landelijke duurzaamheidsdoelstellingen. In deze transitie liggen grote kansen om de werkgelegenheid in onze stad te stimuleren. Tegelijkertijd wil GroenLinks ondernemerschap bevorderen door het gemakkelijker te maken wonen en werken te combineren en zelfstandig ondernemers die in armoede leven tijdelijk te ondersteunen.

Daarnaast wil GroenLinks investeren in mensen. GroenLinks wil dat mensen die hun baan dreigen te verliezen direct gerichte ondersteuning krijgen bij het zoeken naar (vrijwilligers)werk of omscholing. Mensen die in armoede leven moeten ruimhartig worden ondersteund. GroenLinks wil de langdurigheidstoeslag verhogen en de bijzondere bijstand toegankelijker maken. Onnodige en benauwende regels omtrent de bijstand moeten zoveel mogelijk worden afgeschaft. Doordat mensen in armoede vaak alleen maar bezig zijn met overleven, hebben strenge regels en boetes vaak een averechts effect en duwen ze mensen alleen maar dieper in de ellende. GroenLinks wil daarom uitgaan van vertrouwen en inzetten op begeleiding die mensen vooruit helpt. GroenLinks is voorstander van experimenten met vormen van een basisinkomen en wil dat Enschede hierbij aansluit wanneer er zich een kans voordoet.

actiepunten **ONDERNEMEN, WERK EN ARMOEDEBESTRIJDING**

Duurzaam ondernemerschap en groene banen

1. De transitie naar een duurzame samenleving levert veel werkgelegenheid op, zoals bijvoorbeeld het renoveren van woningen, het installeren van zonnepanelen en het adviseren en ontzorgen van woningeigenaren. Enschede stimuleert en faciliteert deze transitie volop, zodat bedrijven kunnen profiteren en duurzame werkgelegenheid kan worden gecreëerd.
2. Ondersteun en faciliteer duurzame projecten en bewonersbedrijven optimaal door bijvoorbeeld deskundige voorlichting en ondersteuning te bieden of tijdelijk werkruimte beschikbaar te stellen.
3. Trek bedrijven aan die milieuvriendelijk werken en tegelijkertijd de werkgelegenheid versterken. Een meer duurzame economische ontwikkeling levert werkgelegenheid op en kan risico's op werkloosheid beter opvangen.
4. Bevorder duurzame innovaties op het platteland, zoals biologische, natuurinclusieve en grondgebonden landbouw, energieleverende kassen en regionale afzetcoöperaties. Maak het mogelijk voor boeren om inkomen te verdienen met de bescherming en ontwikkeling van natuur, recreatie, dienstverlening, zorg en de opwekking van duurzame energie.
5. Stimuleer de teelt van veelzijdige 'oude' gewassen als vlas en hennep en stimuleer onderzoek naar en ontwikkeling van nieuwe toepassingen voor deze gewassen in o.a. bouw, voeding en consumentenartikelen.
6. Bevorder het ondernemerschap in woonwijken door het standaard toestaan van werken-, kantoor- en praktijk-aan-huis binnen de gehele gemeente.
7. Wees ruimhartig voor zelfstandige ondernemers die in armoede leven. De sociale dienst ondersteunt zelfstandigen die tijdelijk geen inkomsten generen. Voorwaarde hiervoor is een gedegen ondernemersplan en een goed perspectief voor de toekomst.
8. Stimuleer en faciliteer verkoop en consumptie van (duurzaam en diervriendelijk geproduceerde) regionale en streekproducten.
9. Koop alle diensten en producten duurzaam, fairtrade en diervriendelijk in en geef voorrang aan regionaal geproduceerde producten en diensten. Zoek naar mogelijkheden om (kleine) lokale ondernemers en burgerinitiatieven een eerlijke kans te geven gemeentelijke opdrachten te verwerven.
10. Pak leegstand en verloedering van industrieel erfgoed aan door dit te benutten voor creatieve, duurzame of sociale bedrijvigheid. Leegstaande panden worden tegen aantrekkelijke tarieven en condities verhuurd.
11. Toon waardering voor bedrijven en instellingen die voorop lopen in duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Loof een jaarlijkse prijs uit voor de meest duurzame ondernemer.
12. Bepaal in overleg met lokale ondernemers of het aantal koopzondagen moet worden uitgebreid.

Participatie

13. Help mensen die hun baan hebben verloren of dreigen te verliezen door te investeren in ondersteuning bij het zoeken naar (vrijwilligers)werk, omscholing of startersondersteuning. Steek tijdig een helpende hand toe om schulden en andere problemen te voorkomen. Gemeentelijke ondersteuning moet mensen verder helpen en geen onnodige verplichtingen opleggen. Een positieve benadering is hierbij van groot belang.
14. Werk bij reïntegratie samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven en houd nadrukkelijk rekening met bedrijfstakken waar in de nabije toekomst groei aan arbeidsplaatsen wordt verwacht.
15. Stimuleer bedrijven en instellingen zo veel mogelijk arbeidsplaatsen te behouden en stageplekken, leerwerktrajecten en begeleidingsplekken voor maatschappelijk kwetsbare groepen te creëren.
16. Bied beschutte sociale werkplaatsen aan voor mensen waarvoor dit de enige geschikte manier van werken is. Ondanks de Rijksbezuinigingen hierop is de doelgroep niet verdwenen.
17. Kom op voor diversiteit op de werkvloer! De gemeente wordt een voorbeeldwerkgever door bijvoorbeeld anoniem solliciteren de norm te maken. Met het bedrijfsleven maken we afspraken over het in dienst nemen van jongeren, ouderen, laaggeschoolden en personen met een handicap.

actiepunten ONDERNEMEN, WERK EN ARMOEDEBESTRIJDING

Armoedebestrijding en schuldhulpverlening

18. Ondersteun mensen met geen of een laag inkomen ruimhartig. Niemand zou afhankelijk moeten zijn van een voedsel- of kledingbank.
19. Wees ruimhartiger met het verstrekken van bijzondere bijstand en maak deze eenvoudiger aan te vragen. Geef mensen die langdurig in armoede leven een ruimere langdurigheidstoeslag die ze vrij kunnen besteden.
20. Vertrouw op de bereidwilligheid van je inwoners. Door minder benauwende regels en meer vrijheid om bij te verdienen in de bijstand geven we mensen de ruimte om zelfstandig en gemotiveerd uit de bijstand te komen. Schrap bovendien onnodige bureaucratie voor uitkeringsgerechtigden.
21. Maak minimaregelingen eenvoudig via één formulier aan te vragen. Zo mogelijk kunnen deze ook automatisch worden verstrekt of verlengd zo lang de aanvrager een bijstandsuitkering ontvangt. Wijs minima actief op (landelijke) regelingen en vormen van ondersteuning en bied hulp bij het aanvragen hiervan. Verstrek actief informatie over minimaregelingen door gerichte communicatie en via maatschappelijke instellingen.
22. Zet in en blijf alert op mogelijkheden om te experimenteren met vormen van een basisinkomen.
23. Voorkom armoede onder kinderen. Voorzie kinderen uit een huishouden met een laag inkomen van een kindpakket zodat zij volop mee kunnen doen met hun leeftijdgenoten op school en vereniging.
24. Onderzoek, in samenwerking met lokale energiecorporaties, de mogelijkheid tot het leveren van betaalbare lokaal opgewekte groene stroom aan minima.
25. Pak schuldenproblematiek actief en preventief aan. Mensen met schulden worden altijd geholpen, maar we zetten ook in op het voorkomen van schulden door voorlichting, vroegsignalering, ondersteuning en nauwe samenwerking tussen het wijkteam en woningbouwcorporaties, verzekeraars, energieleveranciers etc. Ook na afloop van het schuldhulptraject kunnen mensen op hulp en begeleiding rekenen.
26. Investeer met name in de voorlichting en begeleiding van jongeren bij schuldhulpverlening. Leer jongeren met geld om te gaan zodat de kans dat zij (later) te maken krijgen met schuldenproblematiek drastisch afneemt.
27. Neem als gemeente schulden over van mensen met problematische schulden, indien het de Stadsbank niet lukt om haalbare afspraken te maken met schuldeisers. Op deze manier wordt er niet alleen bespaard op kosten voor bewindvoering, maar wordt er ook perspectief geboden aan mensen met problematische schulden.

5 KUNST EN CULTUUR

Waar staat Enschede?

Vóór de economische crisis is er flink geïnvesteerd in de huisvesting van culturele organisaties in Enschede. De afgelopen jaren zijn er echter grote offers gevraagd van de culturele sector in onze stad. Veel organisaties hebben met moeite het hoofd boven water kunnen houden. Een goed cultuuraanbod is echter geen overbodige luxe. Cultuur heeft waarde op zichzelf. Het verbreedt onze blik, maakt ons creatiever en verbindt. Bovendien biedt het ons de mogelijkheid om ons te verplaatsen in andere en nieuwe inzichten en ervaringen op te doen. Juist in een arme stad als Enschede zijn deze waarden van groot belang.

Cultuur heeft echter ook een economische waarde. Het Rijksmuseum Twente heeft met grote aansprekende tentoonstellingen de afgelopen jaren landelijke bekendheid gegenereerd en veel bezoekers naar onze stad weten te trekken. Een goed cultuuraanbod is daarnaast ook een essentiële factor in het vestigingsklimaat van een stad. Een breed en interessant cultureel aanbod maakt Enschede een aantrekkelijke stad en verhoogt de kans dat studenten die hier worden opgeleid, na hun afstuderen in Enschede blijven wonen, werken en ondernemen.

Wat heeft GroenLinks gedaan of bereikt?

GroenLinks heeft altijd stevig stelling genomen tegen forse bezuinigingen op cultuur. Juist in periodes waarin het economisch minder gaat, vindt GroenLinks het van belang dat culturele instellingen, zoals de Bibliotheek maar ook theaters, podia, musea etc., toegankelijk en betaalbaar zijn voor al onze inwoners. Daarnaast heeft GroenLinks kritische vragen gesteld bij de financiële problemen van Het Orkest van het Oosten in 2015. GroenLinks heeft gepleit voor samenwerking tussen theaters en poppodia in Enschede en Hengelo.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

Cultuur is voor GroenLinks nadrukkelijk niet het sluitstuk van de begroting. Na jaren van bezuinigingen moet er weer vooruit worden gekeken. GroenLinks wil de cultuursector in Enschede versterken. Ons uitgangspunt hierbij is dat nieuwe investeringen ten goede komen aan het aanbod en programmering, niet aan stenen en gebouwen. De gemeente kijkt samen met instellingen naar creatieve manieren om meer geld vrij te maken voor de cultuur, bijvoorbeeld door administratieve lasten te verlichten en actief te assisteren met het werven van fondsen.

Cultuur moet toegankelijk zijn. De oprichting van een gemeentelijk cultuurfonds helpt kleinschalige, lokale initiatieven te realiseren. Culturele instellingen zijn laagdrempelig en betaalbaar. Alle inwoners moeten de mogelijkheid hebben deel te nemen aan kunst en cultuur, zodat niemand het gevoel hoeft te hebben buiten de samenleving te staan. Juist als het met mensen wat minder gaat, biedt cultuur ontspanning en een mogelijkheid de zinnen te verzetten.

Een breed en toegankelijk cultuuraanbod

1. Creëer een aantrekkelijker en breder cultuuraanbod, door met name te investeren in de programmering in plaats van in gebouwen
2. Richt een gemeentelijk Cultuurfonds op, dat de middelen krijgt om kleinschalige lokale culturele initiatieven te ondersteunen middels eenmalige subsidies.
3. Stimuleer dat kinderen al op jonge leeftijd in aanraking komen met kunst en cultuur. Werk hierbij nauw samen met culturele organisaties, kunstenaars en het onderwijs.
4. Ondersteun het jeugdcultuurfonds ruimhartig, zodat ook kinderen uit gezinnen met weinig financiële middelen in staat worden gesteld muziek- of kunstlessen te volgen.
5. Laat Enschede Promotie zich voornamelijk focussen op de ondersteuning en promotie van culturele activiteiten en evenementen. Besteed daarbij nadrukkelijk aandacht aan het zichtbaar maken van kleine initiatieven in de stad, zowel van culturele instellingen als van café's, verenigingen en anderen.
6. Zorg dat er bij de grote Enschedese cultuurinstellingen voldoende ruimte komt voor amateurverenigingen uit Enschede. Groepen van eigen bodem horen thuis in de grote (theater)zalen van Enschede.

Enschede: Culturele hotspot van het Oosten

7. Wees trots op Enschede als de culturele hotspot van het Oosten en draag dit uit in woord en daad, zowel naar buiten als naar de eigen bevolking.
8. Versterk het imago van Enschede als festivalstad. Enschede heeft veel evenementen en festivals, maar weinige daarvan hebben een nationale uitstraling en een stevig eigen profiel. Faciliteer culturele organisaties om gericht na te denken over kleine festivals die op termijn de kans hebben uit te groeien tot landelijk aantrekkelijke binnenstedelijke festivals.
9. Profileer Enschede met name op de combinatie van cultuur en techniek. Creatief technisch inzicht is een unique selling point en speelt in ons cultureel aanbod, onze opleidingen en voor ons publiek in Enschede een belangrijke rol.
10. Promoot en behoud lokaal talent voor de stad. Enschede is met haar kunstacademie en conservatorium een broedplaats voor creatief talent. Stimuleer podia, instellingen en private partijen dit talent een podium te geven. Dit vergroot de kans dat talent zich met Enschede verbonden blijft voelen.
11. Stel een cultureel fondsenwerver aan die samen met culturele organisaties op zoek gaat naar nieuwe bronnen van financiering uit subsidies, fondsen en sponsoring.

Culturele instellingen

12. Behoud de Bibliotheek als een toegankelijke en laagdrempelige culturele instelling. De Bibliotheek is bij uitstek een plek waar mensen elkaar ontmoeten, leren, discussiëren en kennis uitwisselen. Het programma tegen laag geletterdheid verdient volle aandacht en ondersteuning.
13. Koester de Muziekbank. Muziekbank, Bibliotheek en gemeente Enschede moeten samen om tafel om te komen tot een toekomstbestendige oplossing die ervoor zorgt dat deze unieke organisatie onder professioneel beheer kan blijven bestaan.
14. Verminder administratieve lasten van culturele organisaties door langdurige financiële afspraken te maken. De subsidiesystematiek wordt verlengd van één jaar naar vier jaar, zoals landelijk gebruikelijk is.
15. Heroverweeg de huursystematiek van culturele panden. Een groot deel van de subsidies die culturele organisaties van de gemeente Enschede ontvangen gaat meteen weer op aan de huur die de organisaties aan de gemeente betalen voor het gebruik van hun panden. Kijk goed naar de redelijkheid van deze systematiek.
16. Stimuleer en intensiveer waar mogelijk de samenwerking tussen culturele instellingen in de stad en in de regio, zoals de succesvolle samenwerking tussen Atak en Metropool en tussen TwentseWelle en het Rijksmuseum Twente.
17. Behoud het lokale karakter van onze lokale culturele instellingen, zoals poppodium Atak, door bij regionale samenwerking uitdrukkelijk oog te hebben voor onze lokale kenmerken.

actiepunten KUNST EN CULTUUR

Ateliers en samenwerking

18. Zorg voor een voldoende en betaalbaar aanbod van ateliers in verschillende delen van de stad.
19. Nodig kunstenaars uit andere delen van het land of de wereld uit en biedt deze tijdelijk huisvesting en atelier in Enschede. ("Artist in residence"). Dit zorgt voor regelmatige frisse inbreng en versterkt zo het culturele leven in onze stad.
20. Creëer vaste en betaalbare plekken voor bijzondere culturele initiatieven, zoals het Robson en Studio Complex. Deze initiatieven dragen bij aan de creativiteit en innovatie. Door deze initiatieven een vaste plek te geven in de stad blijven ze behouden voor Enschede.
21. Betrek kunstenaars in een vroeg stadium bij ontwikkelingen in de openbare ruimte. Creëer meer aanbod van zowel vaste als tijdelijke kunst in de openbare ruimte. Kunstenaars ontvangen hiervoor een eerlijke vergoeding.

6 ENERGIE EN GRONDSTOFFEN

Waar staat Enschede?

Steeds meer bewoners en bedrijven zien de noodzaak om zorgvuldig met energie en grondstoffen om te gaan en over te schakelen op duurzame energiebronnen. En in steeds meer wijken verenigen bewoners zich om samen duurzame initiatieven te ontplooiën: Beien (Enschede Noord), Bolhaar, Boekelo, Horstlanden-Veldkamp en Enschede Zuid. Vanuit deze initiatieven is in 2015 Enschede Energie opgericht: een lokale energiecorporatie van, door en voor bewoners, die in Enschede groene stroom gaat opwekken en leveren. Verschillende Enschedese bedrijven zijn in hun sector voorloper op duurzaamheid, zoals Pure Energie, meermaals uitgeroepen tot groenste energieleverancier van Nederland; Tonzon, pionier op het gebied van vloerisolatie of Grolsch, dat vrijwel al haar afval hergebruikt.

Ondanks deze succesverhalen, staat ons nog een forse opgave te wachten. Hoewel de gemeenteraad al in 2009 –met GroenLinks in de coalitie– duidelijke ambities heeft gesteld voor CO₂-reductie en het opwekken van duurzame energie, heeft duurzaamheid in de jaren daarna –met GroenLinks in de oppositie– weinig prioriteit gehad binnen college en coalitie. Er werd nauwelijks budget vrijgemaakt, de gemeente toonde weinig initiatief en plannen voor windenergie werden in de ijskast gezet. De laatste jaren staat duurzaamheid weer prominenter op de agenda, maar concrete resultaten worden slechts mondjesmaat geboekt.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

Duurzaamheid is altijd één van de speerpunten van GroenLinks geweest. Wij hebben coalitie en college dan ook vaak aangespoord meer inzet te plegen op energie en duurzaamheid. GroenLinks heeft vaak voorstellen ingediend om plannen aan te scherpen. Zo heeft GroenLinks bereikt dat duurzaamheid als kader is opgenomen in diverse beleidsterreinen, zoals evenementen en groenbeheer en dat het aanbieden van groen- en tuinafval ook sinds de invoering van dftar gratis is gebleven.

Op initiatief van GroenLinks wordt in alle voorstellen die aan de gemeenteraad worden voorgelegd beschreven wat de effecten van het voorstel zijn op duurzaamheid en heeft Enschede zich als doel gesteld dat de gehele gemeente in 2050 op duurzame energie moet draaien, die zoveel mogelijk binnen onze gemeente wordt opgewekt. Momenteel wordt er op initiatief van GroenLinks aan een brede energievisie gewerkt, waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat er moet gebeuren om in 2050 energieneutraal te zijn.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks wil dat Enschede haar bijdrage levert aan de doelen van het Parijs-akkoord en dat Enschede al het mogelijke doet om de transitie naar een duurzame en circulaire samenleving te bespoedigen. Uiterlijk 2050 moet Enschede energieneutraal zijn en al ons afval worden hergebruikt. Om deze doelen te halen zal het roer de komende raadsperiode echt om moeten. Niet meer focussen op visies en beleidsdocumenten, maar alle hensen aan dek om samen met de maatschappij zo snel mogelijk concrete resultaten te boeken. Geen sluitpost op de begroting meer, maar voldoende budget en mankracht om een leidende rol te nemen in de transities. De gemeente heeft als lokale overheid die dicht bij bewoners en bedrijven staat een cruciale rol in het voorlichten over en aanwakkeren en begeleiden van de energietransitie, onder andere door brede ondersteuning te bieden aan iedereen die initiatieven wil ontplooiën op het gebied van klimaat, energie en duurzaamheid.

De energietransitie versnellen

1. Stel heldere en realistische tussendoelen om te komen tot een volledig duurzame samenleving in 2050, en doe al het nodige om deze tussendoelen te bereiken.
2. Stel een 'taskforce' energietransitie aan die de samenleving, bedrijven en organisaties actief benadert, helpt en stimuleert met duurzaamheidsmaatregelen. De taskforce koppelt tevens partijen aan elkaar wanneer door samenwerking extra resultaten kunnen worden geboekt, bijvoorbeeld door elkaars reststromen te gebruiken.
3. Vergroot het draagvlak voor energieprojecten binnen de gemeente, door bewoners en bedrijven te informeren en voor te lichten en door op basis van openheid, gelijkwaardigheid en vertrouwen in gesprek te zijn met de gemeenschap.
4. Stel voor elke wijk, samen met bewoners, een plan op voor energiebesparing en overschakeling op duurzame warmte- en energiebronnen.
5. Geef bewonersinitiatieven ruimhartige ondersteuning bij het opzetten en realiseren van energie- en duurzaamheidsprojecten. Geef informatie en advies m.b.t. communicatie, vergunningen, financiering, subsidies en alle andere aspecten die komen kijken bij verduurzaming.
6. Ontzorg een ieder die alleen of gezamenlijk aan de slag wil met energiebesparing en verduurzaming.
7. Maak afspraken met woningbouwcorporaties en andere verhuurders over het versneld energiezuinig maken van huurwoningen. De totale woonlasten voor huurders mogen hierdoor niet stijgen.
8. Zet samen met horeca en winkeliers in op energiebesparing, bijvoorbeeld door het tegengaan van terrasverwarmers en warmteverlies door open deuren.
9. Ondersteun initiatieven van bewoners of (lokale) energiecoöperaties tot het bouwen van windmolens op daarvoor geschikte locaties binnen de gemeente. Omwonenden worden vanaf het begin van de planvorming betrokken en gehoord, krijgen de mogelijkheid om te delen in de (energie-)opbrengsten en worden voor eventuele overlast gecompenseerd.
10. Roep Enschede uit tot kernenergievrije gemeente! Dat betekent dat de gemeente geen zaken doet met bedrijven die investeren in kernenergie, transporten van nucleair materiaal over het grondgebied tegengaat en actief streeft naar sluiting van de Urenco-fabrieken in Gronau en Almelo.
11. Promoot duurzaam gedrag en neem actief deel aan bestaande en nieuwe klimaat- en energiecampagnes, zoals het Nationaal Klimaatstraatfeest, de Week van de Vooruitgang, Autovrije Zondag en Meatfree Monday.
12. Geef het goede voorbeeld door de gemeentelijke organisatie en gemeentelijke gebouwen zoveel mogelijk duurzaam en energieneutraal te maken, duurzaam en verantwoord in te kopen en in gemeentelijke kantines meer biologische en vegetarische gerechten en minder vlees en zuivel aan te bieden. Schakel de gemeentelijke organisatie volledig over op duurzame mobiliteit en laat personeel zoveel mogelijk gebruik maken van fiets en OV. Vergoed reiskosten voor auto-gebruik alleen als de bestemming niet per OV bereikbaar is.
13. Leg zonnepanelen op alle daarvoor geschikte daken van openbare gebouwen.
14. Gebruik het inkoop- en aanbestedingsbeleid om groene en duurzame innovaties en maatschappelijk verantwoord ondernemen te stimuleren, door o.a. van bedrijven die opdrachten voor de gemeente willen uitvoeren te vereisen dat ze voldoen aan de strengste normen / certificeringen m.b.t. energie, duurzaamheid en eerlijk ondernemen, die in de betreffende sector gangbaar zijn.
15. Bespaar zoveel mogelijk energie in de openbare ruimte en maak waar mogelijk gebruik van lokaal opgewekte duurzame stroom. Voorzie openbare verlichting van LED-lampen en schakel deze uit of dim deze waar mogelijk op rustige uren en plekken.
16. Vergroen belastingen en leges, zodat duurzaam gedrag wordt beloond en de vervuiler betaalt.
17. Schep de juiste ruimtelijke en juridische voorwaarden om de energietransitie vorm te geven, o.a. door in bestemmings- c.q. omgevingsplannen ruimte te maken voor (kleinschalige) opwekking van zonne- en windenergie.

De gemeente schept kaders

actiepunten ENERGIE EN GRONDSTOFFEN

18. Maak duurzaamheid vanaf het allereerste begin integraal onderdeel bij planvorming, ontwikkeling en aanleg van nieuwe woon- of werklocaties. Panden worden zo georiënteerd dat de zonnestand optimaal benut wordt. Infrastructuur voor bijvoorbeeld smart-grids, duurzame energieproductie en -opslag en fiets- en OV-infrastructuur wordt direct mee-ontworpen en aangelegd.
19. Nieuwe woningen, voorzieningen en (openbare) gebouwen worden minimaal energieneutraal en gasloos ontwikkeld.
20. Bied ruimte aan experimenten met nieuwe vormen van duurzaam bouwen.
24. Zet samen met Twence en Twente Milieu in op het creëren van nieuwe werkgelegenheid met het 'upcyclen' van afval, o.a. door inzamelen, sorteren, demonteren, repareren en refurbishen van producten en materialen. Zoek hierbij de samenwerking met o.a. bedrijven en kunstenaars die nieuwe toepassingen kunnen bedenken voor gebruikte producten en materialen.
25. Zet in op circulair bouwen, dat wil zeggen dat nieuwe gebouwen zodanig worden gebouwd dat aan het einde van de levens-/gebruiksduur alle materialen en onderdelen hergebruikt kunnen worden in toekomstige bouwprojecten.
26. Experimenteer waar dit haalbaar lijkt met het terugwinnen van warmte uit het riool.

Op weg naar een circulaire economie

21. Afval is grondstof. Zorg dat al het in Enschede ingezamelde afval wordt hergebruikt of op een andere manier nuttig wordt gemaakt.
22. Stroomlijn de afvalscheiding door het ontwikkelen van een nieuw, modern en klantvriendelijk gemeentelijk afvalbrengpunt, waar meer soorten afval kunnen worden gescheiden. Zorg daarnaast voor milieu-eilanden in de wijken en buurten, waar bewoners de meest voorkomende soorten huishoudelijk afval, die niet via minicontainers worden ingezameld, kwijt kunnen: glas, kleding, oude apparaten, klein chemisch afval en (tegen betaling) restafval.
23. Zorg dat Twence zich ontwikkelt van afvalverbrander tot spil in de regionale circulaire economie. Stoot een verbrandingslijn af zodra deze is afgeschreven, zodat de verbrandingscapaciteit wordt verlaagd. Laat Twence zich steeds meer focussen op het zuiveren en nascheiden van afvalstromen en het maken van nieuwe grondstoffen uit het regionale afval.

7 MOBILITEIT

Waar staat Enschede?

Het toenemende autoverkeer zorgt ook in Enschede voor steeds meer drukte, met als gevolg files in de spits en sluipverkeer door woonwijken. Het grootste deel van het autoverkeer in Enschede legt maar een korte afstand af, een afstand die gemakkelijk per fiets of OV overbrugd kan worden. De afstanden binnen Enschede zijn kort. Scholen, winkelcentra, parken en voorzieningen liggen veelal op enkele minuten fietsafstand, vaak zelfs op loopafstand. Het ontbreekt in grote delen van de stad echter aan goede fietsroutes en ook het OV staat steeds verder onder druk.

In 2012 heeft de gemeenteraad, mede op initiatief van GroenLinks, de Enschedese Fietsvisie aangenomen. Een visie die als doel heeft veel meer Enschedeërs op de fiets te krijgen, onder andere door de fietsinfrastructuur flink te verbeteren. Er wordt momenteel hard gewerkt aan de uitvoering van de fietsvisie. Onlangs zijn fietsstraten richting Glanerbrug, Zuidwijken en Stadsveld gerealiseerd en met de fietsbrug over de Auke Vleerstraat is een belangrijke schakel in de fietssnelweg F35 naar Hengelo aangelegd. Toch wordt er in veel gevallen niet onomwonden voor de fiets gekozen, uit angst het de automobilist moeilijker te maken. Dit uit zich onder andere in (te) lange wachttijden bij verkeerslichten en soms erg beperkte ruimte voor fietsers.

Het Openbaar Vervoer in Enschede staat de laatste jaren onder druk. Met name Boekelo en het Hogeland hebben hieronder te lijden: zondags komt hier helemaal geen bus meer en op overige dagen is de reguliere lijndienst vervangen door een buurtbus.

Ook de bereikbaarheid van Enschede vanuit de rest van Nederland en het Duitse grensgebied staat onder druk. Reistijden per trein naar o.a. de Randstad, Groningen, Arnhem-Nijmegen en Zuid Nederland worden steeds langer en de A1 en A35 komen steeds vaker in de filemeldingen voor. De trein naar Gronau is een succes, maar OV-verbindingen naar andere plaatsen vlak over de grens zijn zeer slecht of geheel afwezig.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

GroenLinks heeft veelvuldig aandacht gevraagd voor de positie van de fietser in allerlei verkeersprojecten. Van de bereikbaarheid van, en stallingsruimte bij, winkelcentra of de beknelde positie van de fiets op de Gronausestraat in Glanerbrug tot de voor fietsers nadelige effecten van het vervangen van rotondes door verkeerslichten. In 2009 heeft GroenLinks haar eigen fietsplan voor Enschede geschreven, waarvan veel is terug te vinden in de fietsvisie die de gemeenteraad in 2012 heeft vastgesteld. Op initiatief van GroenLinks is deze fietsvisie aangevuld met wachttijdindicatoren voor fietsers en een experiment met kortere wachttijden bij verkeerslichten als het slecht weer is.

GroenLinks heeft ook aandacht gehad voor het Openbaar Vervoer, en onder andere vragen gesteld over gebrekkige informatievoorziening, de voorgenomen sluiting van de loketten op het station en het schrappen van buslijnen in Enschede.

GroenLinks heeft stevig stelling genomen tegen nieuw asfalt in het buitengebied, in het bijzonder de Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark (NOEK). GroenLinks heeft (vooralsnog) het verharderen van de Hegebeekweg in ons buitengebied voorkomen.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks wil dat Enschede fiets en OV verkiest boven automobilititeit, en voortvarend verder gaat met het uitvoeren van de fietsvisie. GroenLinks legt daarbij prioriteit bij het aanleggen van de F35 tussen Lambertus Buddestraat en station en bij het realiseren van fietsstraten richting de noordelijke wijken. Daarnaast moet er een kwaliteitsslag worden gemaakt in de ondersteunende fiets-infrastructuur, zoals meer en betere stallingsruimte, bewegwijzering langs fietsroutes, kortere wachttijden bij verkeerslichten en veiliger overstek van hoofdwegen. GroenLinks wil dat Enschede zich volop inzet om verdere vershraling van het stadsvervoer te voorkomen en een stevige lobby voert voor snellere treinverbindingen met o.a. Zwolle, Arnhem en Münster. De plannen voor de NOEK dienen definitief te worden geschrapt.

Fietzers en voetgangers

1. Werk verder aan het realiseren van een samenhangend netwerk van goede, veilige fietsroutes dat de binnenstad, OV-knooppunten, bedrijven-terreinen, voorzieningen, universiteit en scholen ontsluit. Deze hoofd fietsroutes zijn waar mogelijk gescheiden van drukke wegen.
2. Creëer een goede bewegwijzering naar en langs het fietsroutenetwerk en voer deze bewegwijzering ook door op plekken waar het fietsroutenetwerk nog niet gereed is, zoals nog ontbrekende delen van de F35.
3. Zorg dat langs alle wegen binnen de bebouwde kom, waaraan zich woningen, bedrijfs- of andere panden bevinden, trottoirs zijn aangelegd.
4. Geef voetgangers en fietsers prioriteit bij de (her-)inrichting van verkeersroutes naar binnenstad, winkelcentra en andere publiekstrekkingen.
5. Voorzie openbare gebouwen en voorzieningen van voldoende (bij voorkeur overdekte) fietsstallingen die voldoen aan het keurmerk 'fietsparkeer'. Plaats in de binnenstad extra fietsnietjes, onder andere bij het stadhuis en het stads-kantoor en houd de bewaakte stallingen gratis.
6. Voer een fietsparkeernorm in voor kantoren, scholen en voorzieningen en plaats bij grote evenementen tijdelijk extra stallingen.
7. Ontwikkel samen met de politie een actief anti-fietsdiefstalbeleid met o.a. fietsgraveeracties, controle, handhaving en opsporing.
8. Bevorder samen met (basis-)scholen dat leerlingen lopend of met de fiets naar school komen. Maak schoolomgevingen veilig voor fietsers en voetgangers, en tijdens haal- en brengtijden zoveel mogelijk autoluw.

9. Houd bij de inrichting van (fiets-)infrastructuur rekening met bakfietsen, elektrische fietsen en andere (nieuwe) vormen van fietsverkeer. Laat snelle elektrische fietsen (speed pedelecs) gebruik maken van fietssnelwegen en andere daarvoor geschikte fietspaden.
10. Werk aan het versneld gereedmaken van de F35, en uitbreiden van dit netwerk van fietssnelwegen naar andere plaatsen.

Openbaar Vervoer

11. Zet alle mogelijkheden in om de kwaliteit van het OV in en rond Enschede te verbeteren. Zorg dat alle buurten en dorpen, en in het bijzonder alle scholen, winkel-, zorg- en voorzieningen-centra bereikbaar zijn per stads- of streekbus. Verbeter de bereikbaarheid van evenementen, bedrijventerreinen en voorzieningen, bijvoorbeeld door het inzetten van pendel- en spitsbussen.
12. Laat gehandicapten en senioren met een laag inkomen buiten de spits gratis gebruik maken van het stadsvervoer. Laat nieuwe inwoners en starters op de arbeidsmarkt ter kennismaking de eerste maand gratis gebruik maken van het openbaar vervoer binnen de gemeente.
13. Laat stads- en streekbussen rijden op elektriciteit, waterstof, of een andere schone energiedrager.

14. Zet volop in op betere treinverbindingen met Nederland en het Duitse grensgebied, door het verdubbelen en elektrificeren van de spoorlijnen naar Zwolle, Münster en Arnhem en het laten rijden van intercity's op deze trajecten. Zet tevens in op een betere verbinding naar Amsterdam Centraal en een nachtelijke verbinding met de Randstad, alsmede extra en latere treinen aansluitend op grote evenementen en bijzondere voorstellingen in bijvoorbeeld het Muziekkwartier.
15. Zet in Euregioverband in op meer en beter grensoverschrijdende OV, in het bijzonder op OV-verbindingen tussen Enschede en plaatsen vlak over de grens.

Duurzame en schone mobiliteit

16. Luchtvaart is de meest vervuilende manier van vervoer. Steek daarom geen overheidsmiddelen in de ontwikkeling en exploitatie van vliegveld Twente.
17. Maak van het gehele binnensingelgebied een 30km-zone en onderzoek de invoering van het Gronings model. Weer doorgaand- en vrachtverkeer uit het binnensingelgebied en woonwijken. Onderzoek het invoeren van een milieuzone voor het binnensingelgebied.
18. Verban niet-elektrische scooters en snorfietsen van fietspaden en uit het stadserf.
19. Stimuleer grotere bedrijven een vervoersplan op te stellen voor zowel vrachtvervoer als woonwerkverkeer van werknemers.

actiepunten MOBILITEIT

20. Maak afspraken met logistieke bedrijven over zuinige/elektrische vrachtwagens en vaste rijroutes binnen de gemeente. Stimuleer taxi's, pakketbezorgers, pizzakoeriers e.d. elektrisch te rijden. Onderzoek de mogelijkheid om voor winkels buiten de binnenstad een zero-emissie distributiesysteem op te zetten, vergelijkbaar met de elektrische cargohopper in de binnenstad.
21. Stimuleer autodelen. Reserveer de beste parkeerplaatsen bij de stations, voorzieningen en belangrijke werklocaties voor minder validen en voor (elektrische) deelauto's, en voorzie deze van oplaadpunten.
22. Voorzie bewaakte fietsenstallingen en parkeer-garages ruim van oplaadpunten voor fiets en auto.
23. Er komt geen NOEK (Noordelijke ontsluiting Enschede Kennispark) en geen rechtstreekse aansluiting op de A1. Enschede is goed bereikbaar via de A35. Door het optimaliseren van bestaande wegen en investeren in fiets en OV, blijven alle stadsdelen prima bereikbaar.

8 STAD EN BUITENGEBIED

Waar staat Enschede?

Enschede ontwikkelt zich meer en meer tot de winkel- en evenementenstad van Oost Nederland. Een stad waar het goed leven, wonen en werken is. De stad bruist en steeds meer bezoekers weten de stad te vinden en te waarderen. Hoewel Enschede in 1862 volledig is afgebrand en in de Tweede Wereldoorlog is gebombardeerd, is de Enschedese geschiedenis nog voelbaar in de vele parken, landgoederen en monumenten. Helaas zijn er de afgelopen decennia diverse waardevolle panden gesloopt en was er een gerechtelijke uitspraak voor nodig om een elftal karakteristieke naoorlogse panden aan de gemeentelijke monumentenlijst toe te voegen. Gelukkig zetten organisaties als de Historische Sociëteit en het Architectuurcentrum zich in voor het vergroten en verspreiden van kennis over en aandacht voor erfgoed en architectuur.

Het buitengebied rond Enschede met haar landgoederen en het typerende Twentse coulissenlandschap is van grote waarde. Zowel voor planten en dieren die er leven, als voor het bieden van rust, recreatie, sport en ontspanning aan de bewoners en bezoekers van onze regio. Met de Gids Buitenkans zijn kaders gesteld zodat een goede balans kan worden gevonden tussen (economische) ontwikkeling van het buitengebied en versterking van de landschappelijke en natuurwaarden. Maar door o.a. de aanleg van nieuwe wegen, grootschalige evenementen en de herontwikkeling van het vliegveld komt het buitengebied steeds verder onder druk te staan. Onder andere Stawel zet zich in voor leefbaarheid en duurzame ontwikkeling van het buitengebied en is daarmee een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente. Organisaties als de Natuur- en Milieuraad en Landschap Overijssel pleiten met name voor de natuurlijke waarden van stad en buitengebied en houden de gemeente waar nodig scherp.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

GroenLinks heeft stevig oppositie gevoerd tegen de plannen voor een commerciële burgerluchthaven en tegen het blijven faciliteren van vliegverkeer op vliegveld Twente. GroenLinks heeft steeds alternatieve plannen voor het vliegveldgebied geboden en gesteund, zoals onze eigen visie Twenthepark en de breed maatschappelijk ontwikkelde visie “De Twentse Basis.” GroenLinks heeft meer recentelijk, nadat het advies van de Commissie van Wijzen is vastgesteld, vooral aandacht gevraagd voor ruimtelijke samenhang,

kwaliteit, natuur en cultuurhistorische waarden. Waarden die ondergeschikt lijken aan de drang van college en coalitie om zo snel mogelijk opbrengsten te realiseren.

GroenLinks heeft tevens consequent stelling genomen tegen het bouwen van een bedrijventerrein op de Usseler Es. GroenLinks wil de bijzondere waarde van deze Es bewaren en toont al jaren aan dat de Usseler Es niet nodig is om aan de regionale vraag naar bedrijventerreinen te voldoen.

GroenLinks heeft gepleit voor duurzaam bouwen en het benutten van de ruimte in de stad, zodat het buitengebied gespaard kan blijven. Uitgangspunten die zijn overgenomen in de gemeentelijke woonvisie. GroenLinks heeft ook veel aandacht besteedt aan behoud van ons gebouwde erfgoed en onder meer bereikt dat de Melkhal niet wordt gesloopt, maar een nieuwe bestemming krijgt.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks wil dat zorgvuldiger wordt omgegaan met rust en natuur in het buitengebied. Geen grootschalige overlast-gevende evenementen, maar activiteiten die recht doen aan de natuurlijke omgeving. Nieuwe ontwikkelingen dienen zoveel mogelijk binnen de bestaande stad plaats te vinden. Met name op bedrijventerreinen kan ruimte efficiënter worden benut. GroenLinks wil dat de Usseler Es definitief wordt geschrapt als toekomstige bedrijventerlocatie en dat het Eschmarkerveld wordt aangehouden als toekomstige locatie voor wonen of bedrijvigheid.

De gemeente moet meer inzetten op het beschermen van ons erfgoed en onze monumenten. Deze geven de stad karakter en identiteit, en hebben daarmee niet alleen een cultuurhistorische, maar ook economische waarde.

GroenLinks wil meer ruimte voor innovatieve, duurzame en zorggerelateerde woonvormen, zoals tiny houses en kangoeroewoningen. Er moeten soepeler regels komen voor tijdelijk gebruik en nieuwe invullingen van leegstaande panden en braakliggende terreinen, zodat daar ruimte kan ontstaan voor experimenten, kunst, cultuur, innovatie en maatschappelijke initiatieven. De Melkhal, Polaroid/Performance Factory en Ambachtsschool zijn voorbeelden van panden waar dergelijke ontwikkelingen alle ruimte verdienen.

Een compacte stad...

1. Werk samen met andere Twentse gemeenten m.b.t. het plannen en ontwikkelen van woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en kantorenlocaties. In de regio is er over-aanbod. Door regionale afstemming kunnen bedrijven effectiever worden geholpen en kan er op geld en landschap worden bespaard.
2. Concentreer nieuwbouw van kantoren, instellingen en voorzieningen zoveel mogelijk rond stationslocaties en andere OV-knooppunten.
3. Benut de ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter. Door herstructurering en intensiever gebruik is veel ruimte te winnen. Stimuleer intensief en meervoudig ruimtegebruik en spoor bedrijven aan om in meer lagen te bouwen en hun terreinen efficiënter te benutten.
4. Bevorder voldoende aanbod van basisvoorzieningen in elke wijk, zoals supermarkt, basisschool en zorgsteunpunt. Dit komt de leefbaarheid ten goede, beperkt onnodige mobiliteit en maakt het mogelijk dat ouderen en mensen met een hulpvraag langer in hun eigen buurt kunnen blijven wonen.
5. Geef volop ruimte aan kunstenaars, ondernemers en initiatieven uit de samenleving om leegstaande panden en braakliggende terreinen een nieuwe (tijdelijke) functie te geven. Maak bestemmingsplannen flexibeler en sta nieuwe of afwijkende vormen van gebruik gemakkelijker toe, mits het woongenot in de omgeving er niet onder lijdt.

...in een groen buitengebied

6. Bescherm de rust, natuur en leefbaarheid in het buitengebied. Stimuleer vormen van groene recreatie die deze waarden respecteren en ga activiteiten die deze waarden aantasten tegen. Beperk het aantal grootschalige evenementen in het buitengebied. Sta evenementen in het buitengebied alleen toe indien vooraf is aangetoond dat deze geen negatieve effecten hebben op de omgeving en op (beschermde) flora en fauna.
7. Versteek het buitengebied niet verder. Sta nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied alleen toe indien deze de waarden van het buitengebied versterken. Uitzondering kan worden gemaakt voor uiterst duurzame woonvormen, zoals tiny houses, indien hiermee geen afbreuk wordt gedaan aan ecologische, natuurlijke en landschappelijke waarden. Leg in het buitengebied geen nieuwe wegen aan en verhard geen zandwegen.
8. Neem binnen de Twentse regio gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de unieke waarden van het Twentse landschap te behouden en versterken."
9. Ontwikkel de Usseler Es niet tot bedrijventerein. Werk in samenspraak met bewoners en betrokkenen aan een toekomstbestendige visie waarmee cultuurhistorische waarden worden behouden. Daarbij kan worden gedacht aan het verbouwen en verwerken van multifunctionele gewassen als vlas en hennep. Tijdelijk en gedeeltelijk gebruik als zonneweide is mogelijk, mits dit landschappelijk goed wordt ingepast.

10. Maak bij de herontwikkeling van het luchthavengebied ruimtelijke kwaliteit, natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden leidend. Ontwikkel het gebied in samenhang en onder supervisie van een aansprekende gebiedsregisseur, laat kwaliteit altijd boven snelheid en financiën gaan en sta geen ontwikkelingen toe die ook elders kunnen plaatsvinden. Zorg dat de Technology Base Twente zich ontwikkelt tot toonaangevende, innovatieve en iconische bedrijfs- en ontwikkellocatie en sta hier alleen bedrijven toe die een bijzondere toevoeging leveren aan de regionale economie, innovatie en werkgelegenheid.

Wonen

11. Stimuleer de ontwikkeling van gemêleerde wijken, waar mensen met verschillende inkomens en achtergronden nabij elkaar wonen. Ga concentraties van onzelfstandige bewoning in woonwijken tegen.
12. Stuur in overleg met woningbouwcorporaties aan op voldoende beschikbaarheid van woningen, zodat de gemiddelde wacht-/zoektijd van woningzoekenden naar een bij hun gezins-situatie passende woning niet meer dan 3 maanden bedraagt. Maak afspraken zodat urgent woningzoekenden zo snel mogelijk een geschikte woning kunnen betrekken.
13. Zorg samen met woningbouwcorporaties en instellingen voor voldoende maatschappelijke opvang en woonruimte voor (ex-)verslaafden en andere kwetsbare groepen, verspreid over de stad.

actiepunten **STAD EN BUITENGEBIED**

14. Bied ruimte aan (innovatieve) woonvormen voor de behoefte van specifieke doelgroepen, zoals senioren, verstandelijk of lichamelijk gehandicapten en stimuleer het levensloop bouwen en levensloop-bestendig maken van bestaande woningen.
15. Zorg, in afstemming met buurten en omgeving, voor voldoende huisvesting voor studenten. Studenten moeten toegang hebben tot betaalbare woonruimte die voldoet aan alle eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid en onderhoud, ook als dit extra kosten met zich meebrengt voor de verhuurders.
16. Houd bij herstructurering van woonwijken rekening met de wensen van bestaande bewoners en zorg dat wie dat wil weer terug kan keren in de eigen buurt.
17. Zorg voor voldoende ruimte voor particulier opdrachtgeverschap en stimuleer in het bijzonder innovatieve en duurzame woon- en bouwvormen, waaronder tiny houses, circulair en bio-based bouwen.
18. Stimuleer laagdrempelige initiatieven in wijken die participatie en sociale cohesie bevorderen, zoals repaircafés en kookgroepen.
20. Bescherm waardevolle gebouwen en bouw- delen, interieurs en landschapselementen actief. Inventariseer bij sloop van panden die niet als monument zijn aangemerkt vooraf of zich in het pand mogelijk cultuurhistorisch of artistiek waardevolle elementen bevinden. Wanneer dat het geval is, stel dan alles in het werk om deze elementen te bewaren.
21. Ondersteun eigenaren bij het onderhouden en herstellen van monumenten en erfgoed, o.a. door advies, hulp bij het vinden van subsidies en een jaarlijkse monumentenprijs.

Erfgoed en monumenten

19. Benut de kennis en kunde die in de maatschappij aanwezig is op het gebied van onze cultuurhistorie, monumenten en erfgoed, en betrek zoveel mogelijk mensen in beleidsvorming en uitvoering.

9 MILIEU EN LEEFOMGEVING

Waar staat Enschede?

Zoals in veel grotere steden, zorgen ook in Enschede verkeer, industrie, en het stadse leven voor milieuoverlast in de vorm van luchtvervuiling, stank, lawaai, en lichtvervuiling. Dit is niet alleen slecht voor planten en dieren, maar veroorzaakt ook schade aan de gezondheid van inwoners en bezoekers van Enschede. Een ongezond milieu is na roken de grootste veroorzaker van ziekten en aandoeningen onder de Nederlandse bevolking. De gemeente heeft als lokale overheid een belangrijke rol om te zorgen voor een gezonde leefomgeving, maar neemt met name als het gaat om luchtkwaliteit, een erg passieve houding aan.

Bescherming van flora en fauna, en biodiversiteit in het algemeen, staat al prominenter op de agenda. Bezuinigingen op onderhoud in de openbare ruimte hebben als voordeel dat er meer ruimte ontstaat voor vlinders, bijen en andere insecten. Milieuorganisaties en natuureducatie dragen bij aan de bewustwording omtrent biodiversiteit. Ook Enschede heeft last van invasieve plantensoorten als de Japanse Duizendknoop, Bospest en Reuzenberenklauw, die van oorsprong niet in ons klimaat voorkomen en schade toebrengen aan gezondheid en biodiversiteit. Bestrijding van dit soort planten heeft de aandacht, maar staat nog in de kinderschoenen.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

Op initiatief van GroenLinks wordt er sinds 2014 geen gif meer gebruikt bij onkruidbestrijding en zijn natuurwaarden en biodiversiteit toegevoegd als kader voor groenbeheer en -onderhoud. GroenLinks heeft er mede voor gezorgd dat een pilot om zoutcavernes te vullen met giftig vlieggas is afgeblazen. Op initiatief van GroenLinks heeft Enschede zich uitgeroepen als schaliegasvrije gemeente. GroenLinks heeft veel aandacht besteed aan en kritische vragen gesteld over geluids- en andere vormen van overlast als gevolg van activiteiten en ontwikkelingen op het luchthaventerrein. GroenLinks heeft luchtkwaliteit op de agenda van de raad en gemeentelijke organisatie gezet.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks wil dat Enschede echt werk maakt van schonere lucht en een gezondere leefomgeving in het algemeen, te beginnen met het opstellen en uitvoeren van een actieplan luchtkwaliteit. Enschede kan daarbij leren van steden als Rotterdam en Utrecht, waar luchtkwaliteit al geruime tijd prominent op de agenda staat. Punt van bijzondere aandacht zijn daarbij de vele hout- en kolenkachels in Enschede, die vaak tot grote overlast in de omgeving leiden. Goede voorlichting en regelgeving is noodzakelijk en kan niet snel genoeg worden ingevoerd.

GroenLinks wil meer ruimte voor volkstuinen en stadslandbouw en meer bewustwording m.b.t. voedsel en biodiversiteit. Bewoners en bedrijven moeten worden gestimuleerd om hun terreinen zoveel mogelijk groen in te richten en om onkruid en ongedierte met milieuvriendelijke middelen te bestrijden.

Een schone bodem en schoon grondwater is niet alleen van belang voor ons, maar ook voor toekomstige generaties. Vervuiling verplaatst zich vaak langzaam, maar kan in de toekomst grote gevolgen hebben. GroenLinks wil daarom dat plekken waar de bodem vervuild is zo snel mogelijk worden gesaneerd en dat de gemeente uiterst streng toeziet op het voorkomen van nieuwe verontreinigingen.

Openbare ruimte en biodiversiteit

1. Versterk de groene wiggen, parken en ecologische zones in stad, stadsrand en buitengebied en verbindt ze met elkaar. Het groene raster dat zo ontstaat biedt ruimte voor recreatie, sport en ontspanning en dient tegelijkertijd als ecologische verbinding tussen de groene gebieden in en rond de stad.
2. Voer actief beleid om biodiversiteit te verbeteren. Bij het beheer van het gemeentelijke groen staan biodiversiteit, bescherming van dieren en hun leefgebieden voorop. Neem in het bijzonder aandacht voor het creëren en verbeteren van leefruimte voor (stads-)vogels, vleermuizen, vlinders, bijen en hommels.
3. Beheer gemeentelijk groen en parken ecologisch. Bestrijding van ongedierte, onkruid en invasieve soorten vindt plaats met de meest duurzame en milieuvriendelijke methodes. Stimuleer inwoners en (agrarische) bedrijven om onkruid en ongedierte ook met milieuvriendelijke methodes te bestrijden.
4. Creëer meer ruimte voor volkstuinen en andere vormen van stadslandbouw in wijken en stadsrand. Faciliteer en promoot stadslandbouw, door o.a. het beschikbaar stellen van lege kavels. Vergroen schoolpleinen en zorg dat iedere basisschool de beschikking krijgt over een eigen moestuin.
5. Kies bij de aanplant van bomen en struiken waar mogelijk voor fruitbomen en bessenstruiken.

6. Stimuleer bewoners en bedrijven hun terreinen groen in te richten, dit zowel ter stimulering van bijen, hommels en vlinders, als voor een betere waterhuishouding. Stimuleer bewoners van woningen zonder voortuin, waar dat mogelijk is, geveltuintjes in te richten.
7. Pak de vercommercialisering van de openbare ruimte aan. Beperk het aantal reclameborden en -zuilen (zoals lantaarnpaalborden, Mupi's en reclame in bushokjes) en benut de overgebleven borden voornamelijk voor gemeentelijke mededelingen, aankondigingen van evenementen en lokale ondernemers. Sta geen plaatsing van nieuwe LED-reclameschermen toe en voer voor de bestaande schermen een uitsterfbeleid.

Een gezonde en schone leefomgeving

8. Verbeter de luchtkwaliteit in Enschede! Stel een actieplan luchtkwaliteit op met maatregelen om de luchtkwaliteit in Enschede te verbeteren. Monitor de luchtkwaliteit binnen de gemeente continu, zodat specifieke maatregelen kunnen worden genomen op die locaties waar de luchtkwaliteit het slechtst is. Pak overlast en luchtvervuiling als gevolg van hout- en kolenkachels aan. Organiseer voorlichting over houtstook en gezondheidsrisico's, bemiddel bij klachten en onderzoek mogelijkheden tot regulering.
9. Bouw woningen, scholen en verpleeghuizen op voldoende afstand van snel- en hoofdwegen, zodat blootstelling aan fijnstof en andere soorten luchtvervuiling wordt geminimaliseerd. Plaats waar dit effectief is bomen en hagen langs drukke wegen, om overlast van luchtvervuiling te beperken.

10. Weer bedrijven die aantoonbaar overlast veroorzaken — in de vorm van geluid, stank, gevaar of verkeer — uit de directe omgeving van woningen en gevoelige voorzieningen, zoals scholen en zorginstellingen.
11. Ga lichtvervuiling tegen door in het buitengebied de hoeveelheid openbare verlichting te beperken en te kiezen voor verlichting die de natuur niet verstoort. Reflecterende belijning en paaltjes zijn goede alternatieven. Bind het aanschijnen van gebouwen en objecten in de openbare ruimte aan strikte regels.
12. Richt het geluidsbeleid op de eerste plaats in op het beschermen van zowel leefbaarheid als natuur in en buiten de stad. Handhaaf geluidsnormen bij evenementen en bedrijven en gebruik op drukke wegen geluidsarme bestrating.
13. Ga overlast en vervuiling door vuurwerk zoveel mogelijk tegen. Streef naar een verbod op het afsteken van vuurwerk door particulieren in onze gemeente. Organiseer op nieuwjaarsnacht een openbare vuurwerkshow.
14. Geef burgers die dat willen meer verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving en ondersteun hen daarbij met kennis en gereedschap.

actiepunten MILIEU EN LEEFOMGEVING

15. Maak afspraken met scholen, evenementen, horeca en winkeliers om zwerfafval te voorkomen, o.a. door wegwerpverpakkingen uit te bannen en bewustwording te vergroten. Stel organisatoren van evenementen verantwoordelijk voor het opruimen en inzamelen van afval van bezoekers en schoonmaak naderhand. Licht burgers en bedrijven voor en spreek hen aan op hun gedrag. Wie afval dumpst moet daarvoor bestraft worden. Beloon initiatieven vanuit bijvoorbeeld scholen en verenigingen om zwerfafval in de buurt op te ruimen.
19. Regenwater hoort niet in het riool! Vang regenwater zoveel mogelijk op in vijvers en infiltratiezones en voer het waar mogelijk af via (stads-) beken. Promoot het afkoppelen van regenpijpen. Stimuleer bedrijven en bewoners om regenwater te gebruiken voor het sproeien van de tuin of doorspoelen van het toilet, zodat drinkwater wordt gespaard.

Bodem en water

16. Saneer locaties met bodemverontreiniging zo snel mogelijk en verhaal de kosten waar mogelijk op de vervuiler. Zie streng toe op verantwoorde verwerking en hergebruik van vervuilde grond en zorg dat de handhaving en toezicht dusdanig op orde zijn dat nieuwe bodemvervuiling zoveel mogelijk kan worden voorkomen.
17. Stel alles in het werk om het gebruik van cavernes voor de opslag van dieselolie en andere (mogelijk) vervuilende stoffen tegen te gaan. Zet er op in om de twee cavernes onder de Marssteden die al gevuld zijn met dieselolie, zo snel mogelijk leeg te krijgen. Zie erop toe dat instabiele cavernes met bodemeigen stoffen worden gevuld en hierbij geen vliegast of andere giftige stoffen worden gebruikt.
18. Wees zeer kritisch ten opzichte van nieuwe aanvragen voor winning van zout of andere stoffen uit de (diepe) ondergrond.

10 EEN OPEN EN VERANTWOORDELIJK BESTUUR

Waar staat Enschede?

Net als veel andere gemeenten en overheden, is ook Enschede volop op zoek naar manieren om inwoners meer bij het bestuur van de stad te betrekken. Het gemeentebestuur werkt niet meer vanuit een ivoren toren, maar staat steeds meer midden in de maatschappij en werkt samen met inwoners en instellingen om de stad samen te besturen. Natuurlijk gaat een dergelijke verandering niet zonder slag of stoot en worden er grote missers gemaakt, zoals bijvoorbeeld bij de locatiekeuze voor het AZC. Van dergelijke fouten moeten we leren, zodat we het een volgende keer wel goed doen.

Enschede loopt op veel terreinen voorop in het samen met inwoners besturen. Een goed voorbeeld zijn de wijkbudgetten, waarmee inwoners zeggenschap krijgen over een budget voor hun eigen wijk. Hoewel ook de wijkbudgetten nog kinderziektes kennen, zijn er vele prachtige en succesvolle projecten mee gerealiseerd, van groenperkjies tot jeugdactiviteiten en buurtfeesten.

De forse groeiambities uit het verleden hebben de gemeente aan de rand van de financiële afgrond gebracht. De afgelopen jaren moest er voor ca. €100 miljoen worden afgeschreven op grondposities. Onnodige en risicovolle projecten als de Usseler Es en de luchthaven hebben ons nog eens tientallen miljoenen euro's gekost. De gemeente heeft hierdoor fors moeten bezuinigen. Bezuinigingen die in de ogen van GroenLinks veel te veel op het bord van minima en zwakkeren in de samenleving terecht zijn gekomen.

Wat heeft GroenLinks gedaan en bereikt?

GroenLinks heeft aandacht gehad voor diverse bewonersinitiatieven en onder andere bereikt dat bewonersbedrijf Beien intrek kon nemen in een voormalig schoolgebouw en dat inwoners op Mekkelholt de door hun gewenste buurtmarkt konden organiseren.

GroenLinks pleit al sinds jaar en dag voor een realistisch grondbeleid, waarbij de gemeente een passieve rol op zich neemt. GroenLinks heeft deelgenomen aan de raadsenquête naar grondbeleid en daar aangetoond dat het gemeentelijk grondbeleid was gestoeld op ongefundeerde ambities en wensdenken. Dit heeft ertoe geleid dat het gemeentelijk grondbedrijf tegenwoordig niet meer uit gaat van torenhoge ambities, maar van realistische prognoses.

GroenLinks heeft meermaals tegenbegrotingen opgesteld om aan te tonen dat bezuinigingen ook kunnen worden behaald zonder te korten op voorzieningen voor minima, zwakkeren en zorgbehoevenden in onze gemeenschap.

Wat moet er de komende jaren gebeuren?

GroenLinks staat voor een gemeente die zich in de eerste plaats bekommert om de noden en zorgen van de Enschedese inwoner. Geen megalomane projecten, maar investeren in de inwoners van Enschede. Indien er opnieuw bezuinigd moet worden, dan wil GroenLinks dat minima en zwakkeren worden ontzien. GroenLinks wil dat wordt gekeken wat er nog bespaard kan worden door meer (Eu)regionale samenwerking en efficiënter werken. GroenLinks wil dat de gemeente de komende jaren concrete stappen zet om volledig transparant te worden en nog meer inzet pleegt om inwoners vanaf het eerste begin te betrekken bij ontwikkelingen die hen aangaan.

GroenLinks is erg blij met bewonersgroepen die de handen ineen steken om samen iets voor de wijk te doen, zoals bewonersbedrijven als Beien, initiatieven als Duurzaam Bolhaar, of buurttopschoonacties zoals in Boswinkel en Deppenbroek plaatsvinden. GroenLinks wil dat de gemeente dergelijke initiatieven en vrijwilligers, die hun nek voor de gemeenschap uitsteken, optimaal ondersteunt in raad en daad.

Als het gaat om veiligheid, dan vindt GroenLinks vooral de persoonlijke maat van belang. Heb aandacht voor elkaar, luister naar wat er speelt en handel daarnaar. Probeer polarisatie te voorkomen, zet in op preventie en het wegnemen van de voedingsbodem voor radicalisering. GroenLinks is zeer kritisch ten opzichte van maatregelen die privacy en burgerrechten inperken, en vindt dan ook dat de gemeente uiterst terughoudend moet zijn met maatregelen als cameratoezicht, preventief fouilleren etc.

actiepunten EEN OPEN EN VERANTWOORDELIJK BESTUUR

De stad samen besturen

1. Betrek inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium bij grote en kleine veranderingen in hun woonomgeving en stel hen altijd op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen die hen aangaan. Betrek doelgroepen en vertegenwoordigende verenigingen (zoals Wmo-raad, Ouderenbond, wijkraden) actief bij beleidsontwikkeling op terreinen die hen aangaat. Maak zoveel mogelijk gebruik van de kennis die binnen de samenleving aanwezig is.
2. Zorg dat ambtenaren en bestuurders vaker de straat op gaan om te ervaren wat er in de samenleving speelt en samen met inwoners oplossingen te bedenken en bespreken.
3. Biedt begeleiding en ondersteuning aan bewonersbedrijven en -initiatieven. Bemiddel bij de aanvraag voor subsidies en het vinden van (betaalbare) huisvesting, bijvoorbeeld door het onder gunstige voorwaarden ter beschikking stellen van leegstaande ruimtes of het aanbieden van een maatschappelijke hypotheek. Laat bewonersinitiatieven onder voorwaarden in aanmerking komen voor (gedeeltelijke) vrijstelling van gemeentelijke heffingen en belastingen.
4. Organiseer een platform waar bewonersinitiatieven elkaar kunnen ontmoeten en kennis/ervaringen kunnen uitwisselen.
5. Geef bewonersinitiatieven het recht om een alternatieve aanpak voor te stellen voor publieke doelstellingen in hun buurt ("Right to challenge") en de mogelijkheid om (tegen betaling of beloning) bepaalde gemeentelijke taken in hun buurt uit te voeren, zoals groenonderhoud.

6. Maak de gemeentelijke klachtencommissaris weer echt onafhankelijk en laat hem ook gevraagd en ongevraagd advies geven aan gemeenteraad en college over de effecten die beleid en besluiten hebben op inwoners.

Open en transparant

7. Maak gemeentelijke besluiten, visies, nota's en beleidsstukken, met onderliggende informatie, alsmede actuele gegevens over de (fysieke) gesteldheid van de gemeente, openbaar en zorg dat deze voor iedereen, zonder drempels en zoveel mogelijk in open bestandsformaten, gemakkelijk toegankelijk en herbruikbaar zijn.
8. Maak alle (historische) stemmingen en besluiten van de gemeenteraad via de gemeentelijke website eenvoudig raadpleegbaar, zodat de kiezer het stemgedrag van een partij of raadslid ten allen tijde kan controleren.
9. Ga zeer terughoudend om met het als geheim of vertrouwelijk bestempelen van stukken. Zorg waar mogelijk voor een openbare versie van vertrouwelijke stukken door bijvoorbeeld namen en bedragen weg te strepen.
10. Verantwoord de wijze waarop het gemeenschapsgeld is besteed op een inzichtelijke wijze naar de Enschedese bevolking.
11. Stel zoveel mogelijk gegevens die de gemeente verzamelt en beheert, voor zover deze niet herleidbaar zijn tot personen, beschikbaar aan de samenleving als open data, zodat inwoners en bedrijven de kans krijgen hiermee aan de slag te gaan en nieuwe toepassingen te ontwikkelen.

12. Bied gemeentelijke dienstverlening zoveel mogelijk digitaal aan, maar zorg tegelijk dat het mogelijk blijft via telefoon of loket gemeentelijke diensten af te nemen en informatie te vragen. Zorg dat iedereen in het stadskantoor terecht kan voor algemene diensten en informatie, zonder vooraf een afspraak te moeten maken.
13. Wees eerlijk en duidelijk naar de burger, beantwoord vragen en bezwaren zo snel mogelijk, leg duidelijk uit waarom een bepaald besluit is genomen en stel brieven en formulieren op in begrijpelijke taal.
14. Geef eerlijk toe wanneer de gemeente een fout heeft gemaakt en geef, indien deze fout tot schade bij derden heeft geleid, deze een redelijke schadevergoeding. Werk gedupeerden niet tegen door te blijven hangen in gerechtelijke procedures.

Verantwoordelijk en financieel solide

15. Beperk de kosten van bestuur door waar mogelijk efficiënter te werken, door kennis en ervaring met andere gemeenten uit te wisselen en door in regionaal verband samen te werken.
16. Vermijd het overdragen van overheidsfuncties aan 'de markt'. Daarbij gaat de kwaliteit vaak achteruit en komen werkgelegenheid en arbeidsomstandigheden in het gedrang.
17. Ontzie sociaal zwakkeren, lage inkomens en hulpbehoevenden, als er bezuinigd moet worden.

actiepunten EEN OPEN EN VERANTWOORDELIJK BESTUUR

18. Wees terughoudend en voorzichtig met investeringen, vooral in grote projecten. Breng risico's vooraf in beeld en onderzoek of overheidsinvesteringen en garantstellingen echt noodzakelijk zijn. Geef uit principe geen garanties of leningen aan commerciële bedrijven of instellingen.
19. Neem niet risicodragend deel aan ruimtelijke ontwikkelingen, maar stel kaders waarbinnen de markt aan de slag kan. Alleen wanneer het gaat om het realiseren van belangrijke maatschappelijke doelen en de markt geen initiatief kan of wil nemen, kan de gemeente risicodragend ontwikkelen. Bouw bestaande grondposities die geen maatschappelijk doel dienen zo snel mogelijk af.
20. Wees realistisch bij het doen van prognoses en het opstellen van toekomstscenario's. Ambities mogen niet leiden tot wensdenken, maar moeten een stevige basis in de realiteit hebben. Onderwerp prognoses en marktverwachtingen regelmatig aan een onafhankelijke second opinion.

Veiligheid en burgerrechten in balans

21. Focus de inzet van politie en maatschappelijke instellingen zoveel mogelijk op preventie.
22. Besteed extra aandacht aan huiselijk geweld en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers. Zorg dat zorgverleners, onderwijzers en buurtcoaches voldoende kennis en ervaring hebben om signalen van geweld vroegtijdig op te vangen.
23. Stimuleer buurtbemiddeling, zodat rrijvingen tussen bewoners zo vroeg mogelijk kunnen worden opgelost.
24. Zet in op voldoende wijkagenten die hun buurt kennen, gemakkelijk aanspreekbaar zijn en daadwerkelijk het grootste deel van hun diensturen op straat in de wijk aanwezig zijn.
25. Werk met religieuze instellingen, verenigingen, onderwijs, hulpverleners, politie en veiligheidsdiensten samen om polarisatie en radicalisering tegen te gaan. Belangrijk speerpunt daarbij is zorgen dat iedere Enschedeër ertoe doet, bij de samenleving hoort en kans heeft zich ontwikkelen, zodat de voedingsbodem voor radicalisering wordt weggenomen. Organisaties die bewust bijdragen aan intolerantie en het vergroten van tegenstellingen, bijvoorbeeld door discriminatie of haatzaaien, worden uitgesloten van subsidies, opdrachten en andere vormen van gemeentelijke ondersteuning.
26. Ga uiterst zorgvuldig om met de privacy en persoonlijke levenssfeer van de Enschedese inwoners en bezoekers. Ga zeer terughoudend om met technologieën om bewegingen en gedragingen van (grote hoeveelheden) individuen te monitoren, zoals wifi-tracking, en sta dergelijke middelen nooit toe voor commerciële doelen.
27. GroenLinks staat zeer terughoudend tegenover maatregelen als cameratoezicht, preventief fouilleren, gebiedsontzeggingen en samenscholingsverboden. Sta dergelijke maatregelen alleen en onder strenge voorwaarden, toe als geen ander middel helpt om de openbare orde en veiligheid te bewaren.

28. Zorg dat gemeente en uitvoerders van gemeentelijke taken niet méér persoonsgegevens opslaan dan die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van hun taken. Zie er op toe dat organisaties die persoonsgegevens verwerken altijd de meest actuele beveiligingsmethodes gebruiken.
29. Zet (digitale) observatie- en controlemiddelen op bijvoorbeeld uitkeringsontvangers alleen in bij een concrete verdenking van fraude.
30. Zet in op legalisering van softdrugs en loop waar mogelijk vooruit met (de)regulering.

(Eu-)regionale samenwerking

31. Organiseer waar mogelijk voorzieningen op de gebieden van (jeugd)zorg, economie en arbeidsmarkt, cultuur en onderwijs op regionaal niveau. Deel expertise tussen de Twentse gemeenten en behaal schaalvoordelen door, naast voorzieningen, ook interne bedrijfsvoering gezamenlijk op te pakken. Zorg ervoor dat toegankelijkheid voor de burger alsmede de kaderstellende en controlerende taken van de gemeenteraad optimaal mogelijk blijven.
32. Stem het aanbod van kavels voor woningen, bedrijven en kantoren regionaal af, en zoek op regionaal niveau naar de meest geschikte locaties.
33. Neem een actieve rol binnen de Euregio. Bevorder grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers, culturele en sportieve initiatieven in Euregio-verband. Benut de economische kansen van ons grensgebied.

actiepunten EEN OPEN EN VERANTWOORDELIJK BESTUUR

34. Stimuleer scholen om Duits te onderwijzen.
Verstaan en spreken van de buurtaal is de basis voor grensoverschrijdende communicatie en het kunnen benutten van de vele kansen die aan de andere zijde van de grens liggen.
35. Werk in Euregionaal verband samen om de vele administratieve en bestuurlijke drempels die de landsgrens opwerpt voor ondernemers, bewoners, studenten etc. te slechten. Zet in op betere grensoverschrijdende OV-verbindingen.

GROENLINKS